

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU
Terveysala, Kotka / Ensihoidon koulutusohjelma

Ruotsalainen Raimo

KAUPPAKESKUS PASAATIN VAARATEKIJÖIDEN KARTOITUS
HENKILÖKUNNAN KYSELYTUTKIMUKSELLA TOTEUTETTUNA

Opinnäytetyö 2010

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Terveysala, Kotka / Ensihoidon koulutusohjelma

RUOTSALAINEN, RAIMO

Kauppakeskus Pasaatin vaaratekijöiden kartoitus
henkilökunnan kyselytutkimuksella toteutettuna

Opinnäytetyö, syksy 2010

55 sivua + 5 liitettä

Työn ohjaajat

Lehtori KM Leena Wäre
Osaamisalapäällikkö THM Päivi Mäenpää

Avainsanat

Kauppakeskus Pasaati, vaara, riski,

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millainen Kauppakeskus Pasaatin turvallisuus on henkilökunnan mielestä ja kuinka vaaratilanteita on ennakoitu. Samalla tutkittiin, kuinka henkilökunta kertoo toimivansa vaaratilanteiden kohdalla.

Tutkimusaineisto kerättiin henkilökunnalle suunnatulla strukturoidulla kyselylomakkeella, jonka lopussa oli kaksi avointa kysymystä. Kyselylomakkeita jaettiin Kauppakeskus Pasaatiin yhteensä 55 kappaletta. Täytettyjä lomakkeita saatiin takaisin 35 kappaletta. Vastausprosentiksi muodostui 64 %.

Henkilökunnan mukaan Kauppakeskus Pasaati on turvallinen työympäristö. Kauppakeskusjohto huomioi jatkuvasti Pasaatin sisäistä ympäristöä, eli julkisia tiloja, ja huolehtii turvallisuuden ylläpitämisestä. Vaaratilanteet on myös ennakoitu kauppakeskusjohdon puolelta hyvin. Henkilökunta arvioi, että puutteita heillä on lähinnä taidoissa suoriutua erilaisista nopeita toimia vaativista onnettomuuksista. Sairauskoh-
tauksen saaneen asiakkaan ensiavun henkilökunta koki osaavansa.

Jatkotutkimusehdotuksena voisi tehdä muihinkin kauppakeskuksiin vastaavanlaisia henkilökuntaa koskevia määrällisiä tutkimuksia. Selkeitä ohjeita pohdinnassa esiinnoitettujen uhkien varalle voisi myös tehdä.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Emergency Care

RUOTSALAINEN, RAIMO

Detecting Hazard Conditions in Shopping Centre Pasaati through an Inquiry to the Staff

Bachelor's thesis

55 pages + 5 appendices

Supervisors

Leena Wäre, MSc(Ed)

Päivi Mäenpää, MNSc

Keywords

Shopping center Pasaati, hazard, danger, risk

Autumn 2010

The purpose of this Bachelor's thesis was to find out about safety and how danger situations are taken care of at shopping center Pasaati. It also studies the staff's operation in dangerous situations.

The research material was collected by structured questionnaires including two open questions. 55 questionnaires were distributed to the shopping center and one to each store, 35 questionnaires were returned. The answering percentage was 64 %.

Pasaati was regarded as a safe working environment. The administration of the shopping center pays attention to the inner environment and safety maintenance in Pasaati. Lack of information is found in the personnel's abilities to deal with certain disasters demanding quick action, but a customer with a fit is taken care of by the staff.

This Bachelor's thesis could be utilized when planning similar researches in other shopping centers. Clear instructions on how to handle some threats could be given.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 TAUSTA JA TARKOITUS.....	6
2 TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN TAUSTA.....	7
2.1 Kauppakeskukset Suomessa	7
2.1.1 Kauppakeskus Pasaati	7
2.1.2 Riskien arvioinnin tärkeys kauppakeskuksissa	8
2.2 Kauppakeskus Myyrmannissa tapahtunut räjähdys	8
2.3 Vaaratekijöiden tunnistamisesta riskien arviointiin	10
2.4 Riskienhallinta	13
2.5 Suuronnettomuusvaara ja poikkeustilanteet	14
2.6 Onnettomuustutkinta	15
2.7 Työturvallisuuteen liittyviä lakeja	15
2.8 Aiempia aiheeseen liittyviä tutkimuksia	16
3 TUTKIMUSONGELMAT.....	16
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	16
4.1 Johdatus tämän opinnäytetyön tieteellisiin menetelmiin	16
4.2 Vaaratekijöiden kartoituksen valinta opinnäytetyön aiheeksi	18
4.3 Strukturoitu kyselylomake	18
4.4 Aineiston analysointi	20
5 TUTKIMUSTULOKSET.....	21
5.1 Kauppakeskus Pasaatin turvallisuus henkilökunnan mielestä	21
5.2 Henkilökunnan mielipiteitä kauppakeskuksen toiminnasta	23

5.3 Tiedonvälitys Kauppakeskus Pasaatissa henkilökunnan mielestä	24
5.4 Pasaatin sisätilojen turvallisuuteen liittyvät henkilökunnan mielipiteet	24
5.5 Vartiointi, valvonta ja opastus Pasaatissa henkilökunnan mielestä	26
5.6 Henkilökunnan mielipiteitä vaaratilanteiden ennakoinnista Pasaatissa	27
5.7 Pasaatin teknisiin asioihin liittyvät mielipiteet	29
5.8 Henkilökunnan mielipiteitä riskienhallinnasta Pasaatissa	29
5.9 Henkilökunnan mielipiteet omasta toiminnastaan vaaratilanteissa	31
5.10 Kauppakeskuksen tai vuokralaisen omaisuuteen liittyvät vaarat	33
6 TUTKIMUSTULOSTEN TARKASTELU JA POHDINTA.....	34
6.1 Minkälaiseksi henkilökunta luonnehtii Kauppakeskus Pasaatin turvallisuuden?	34
6.2 Millä tavalla vaaratilanteita on ennakoitu Pasaatissa?	34
6.3 Millä tavalla henkilökunta toimii vaaratilanteen ilmetessä?	35
6.4 Avoimet kysymykset	35
6.5 Tutkimuksen eettisyys	35
6.6 Tutkimuksen validiteetti	36
6.7 Tutkimuksen reliabiliteetti	37
7 TULOSTEN KÄYTÄNNÖN MERKITYKSEN POHDINTA JA PARANNUSEHDOTUKSET.....	38
LÄHTEET	40
LIITTEET	44
Liite 1. Pohjapiirustus	
Liite 2. Tutkimusongelmat	
Liite 3. Saate haastattelulomakkeeseen	
Liite 4. Haastattelulomake	
Liite 5. Tutkimuslupa-anomus	

1 TAUSTA JA TARKOITUS

Riskien arviointi on oivallinen apuväline työpaikan turvallisuustilanteen hahmottamiseksi. Systemaattinen riskien kartoittaminen auttaa tehokkaasti löytämään parannusehdotuksia ja turvallisuuspuutteita. Tavoitteena on päästä kohti täysin riskitöntä työskentely-ympäristöä, vaikkakaan työympäristön riskejä ei voidakaan täydellisesti poistaa. Riskien arvioinnin perimmäinen hyöty tulee vasta silloin, kun työympäristössä saadaan aikaan konkreettisia muutoksia arvioinnin pohjalta, muuten riskien arviointi on hyödytön (Murtonen & Tamminen 2006, 6).

Järjestelmällisestä riskien arvioinnista on muodostunut pohja suomalaiselle turvallisuustoiminnalle, se on saanut korostetun aseman työterveyshuollon ja työturvallisuuslakien uudistusten myötä (Lappalainen & Piispanen 2002, 1). Toimintaympäristöön kohdistuvien vaarojen arviointi on ensimmäinen vaihe kehitettäessä yhteiskunnan turvallisuusjärjestelmiä (Castren, Ekman, Martikainen, Sahi & Söder 2007, 19). Riskien arvioinnin tärkeydestä on olemassa käytännön esimerkki 11.10.2002 tapahtuneessa Vantaan Myyrmannin ostoskeskuksessa tapahtuneessa räjähdyksessä, jonka seurauksena seitsemän henkilöä kuoli, räjähdyksessä mukana oli henkilö, joka oli räjähdyksestä vastuussa. Noin 200 henkilöä sai eriasteisia vammoja räjähdysen seurauksena, ja 164 henkilöä hakeutui lääkärinhoitoon omatoimisesti. Sisäasiainministeriö asetti tuolloin tutkijaryhmän selvittämään viranomaisten toimenpiteitä kyseisessä tapahtumassa (Räjähdys kauppakeskus Myyrmannissa 2003). Tutkijaryhmä totesi viranomaisten toimineen onnistuneesti; toiminta-alue eristettiin, lisävahinkojen syntyminen estettiin tehokkaasti ja psykososiaalinen tuki aloitettiin nopeasti. Kuitenkin kehittämistä vaativia asioita esiintyi varsinkin suuronnettomuussuunnitelmiin liittyvissä hälytyssuunnitelmissa, viestiyhteyksissä, johtamisjärjestelyissä ja psykososiaalisen huollon piirissä (Räjähdys kauppakeskus Myyrmannissa 2003, tiivistelmä).

Tässä opinnäytetyössä kartoitetaan Kauppakeskus Pasaatin liiketiloissa ja julkisilla alueilla olevia mahdollisia vaaroja, jotka voivat aiheuttaa erisuuruisia riskejä työntekijöille ja asiakkaille. Vaaroja on tunnistettu Kauppakeskuksen henkilökunnalle suunnatulla lomaketutkimuksella, jossa kymmenellä eri kysymyskokonaisuudella ja yhteensä kuudellakymmenellä kysymyksellä on kartoitettu työntekijöiden havaintoja ympä-

ristöstään. Pääasiallisena tavoitteena on saada selville, millaiseksi kauppakeskuksen henkilökunta luonnehtii Pasaatin turvallisuuden, kuinka vaaratilanteita on ennakoitu ja millä tavalla henkilökunta reagoi vaaratilanteisiin.

2 TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN TAUSTA

2.1 Kauppakeskukset Suomessa

Suomeen on (vuoteen 2008 mennessä) rakennettu 68 kauppakeskusta, joista suurin osa 1980 ja -90 lukujen vaihteessa. Kauppakeskukset kehiteltiin Yhdysvalloissa II maailmansodan jälkeen suurten lähiöitten ja henkilöautojen lukumäärien lisääntymisen seurauksena. Suomen kauppakeskuksista suurin osa sijaitsee kaupunkien keskuksissa. Kauppakeskuksen määritelmän mukaan kauppakeskusten liikkeet avautuvat rakennuksen sisäpuolelle muodostettuun yhteiseen sisätilaan aukiolle tai käytäviin. Niissä on vähintään 10 myymälää, joista ainakin yksi on suuri ns. ”veturi / ankkuri” – liike, ja muut ovat pienempiä eri alojen myymälöitä. Kullakin kauppakeskuksella on oma johto (Kauppakeskukset 2009). Tässä opinnäytetyössä Pasaatin sisätilaa nimitetään ”sisäiseksi ympäristöksi”.

2.1.1 Kauppakeskus Pasaati

Kauppakeskus Pasaati on avattu vuonna 2006 ja sijaitsee Kotkan kaupungin keskustassa. Kauppakeskus muodostuu noin 70 vuokralaisesta, joitten yhteenlaskettu työntekijämäärä on noin 500 henkilöä. Siellä käy päivittäin tuhansia asiakkaita. Kauppakeskuspäällikkönä Pasaatissa on Ari Soikkeli (vuonna 2009 – 2010) ja kiinteistö-päällikkönä Pekka Asikainen. Kiinteistöpalvelu Mikko Pirinen Ky on huoltoyhtiönä, ja siivouspalveluista vastaa ISS Palvelut Oy. Vartioinnista vastaa Securitas Oy (Asikainen 2008, 4). Kauppakeskuksen viereisen torin alla sijaitsee toriparkki, jossa on tilaa noin 500 henkilöautolle. Asiakkaita varten Pasaatissa on erinäisiä palveluita: hissi sijaitsee keskellä kauppakeskusta niinsanotussa keskusympyrässä, jossa on myös liukuportaat. Lastenhoitohuoneet ovat toisessa- ja pohjakerroksessa, WC-tilat ovat samoissa kerroksissa. (Liite 1.) Pasaati on avoinna maanantaista perjantaihin klo. 10 –

19, lauantaisin klo. 10 – 16 ja sunnuntaisin klo. 12 – 16. Sisäänkäyntejä on yhteensä neljä: pääsisäänkäynnit ovat torin- ja puistonpuolilta, ja kaksi muuta sisäänkäyntiä ovat kauppakeskuksen kaakkois- ja luoteispuolilta. (Pasaati – kauppakeskus Kotkan sydämessä 2009.) Huomionarvoisia seikkoja ovat tietyissä paikoissa olevat kaltevat pinnat ja liuskat, jotka saattavat olla vaarallisia liikuntarajoitteisille sekä vanhuksille.

2.1.2 Riskien arvioinnin tärkeys kauppakeskuksissa

Kauppakeskuksissa varautuminen Myyrmannin räjähdysten kaltaisiin ilmiöihin voi olla lähinnä henkilökunnan tai valvotuneiden asiakkaiden tekemiä huomioita sekä syvällisemmin ajateltuna yhteiskuntasysteemin huolehtimista siitä, että yhteisön ihmiset kasvavat tasapainoisesti lapsuudestaan lähtien. Toisaalta motiiveja ns. terroritekoihin voi olla myös uskonnollisia tai poliittisia, joista on ollut lukuisia esimerkkejä valtamedioissa. Kyseisiin ilmiöihin varautuminen merkitsisi lähinnä poliisivaltiotyyllisiä ruumiintarkastuksia kauppakeskusten sisäänkäyntien luona, joka ei demokraattisessa maassa varmaankaan olisi suotavaa. Suomessa kaikissa kauppakeskuksissa kävi vuonna 2008 yhteensä noin 175 miljoonaa ihmistä (Kauppakeskukset 2009), mikä tekee kauppakeskukset varsin todennäköisiksi paikoiksi erilaisille ihmisille haitallisten riskien olemassaololle.

2.2 Kauppakeskus Myyrmannissa tapahtunut räjähdys

Vantaan Myyrmäellä olevassa Kauppakeskuksessa räjähti kotitekoinen kassiin laitettu räjähdettä illalla 11.10.2002. Sisäasiainministeriö asetti heti seuraavana päivänä pelastustoimilain (561/1999) 86 § mukaisesti tutkijaryhmän selvittämään tapahtumaan liittyviä asioita, kuten viranomaisten yhteistoiminnan sujumista, pelastustoimia, viestitoimintaa, sosiaali- ja terveydenhuollon suorittamia tehtäviä ja kauppakeskuksen turvajärjestelmiin liittyviä asioita. (Räjähdys kauppakeskus Myyrmannissa 2003, tiivistelmä.)

Tutkijaryhmän lähtökohta oli löytää räjähdysten jälkeisestä toiminnasta asioita, joihin syventymällä voitaisiin mahdollisissa uusissa vastaavanlaisissa tilanteissa toimia entistä paremmin. Tutkijaryhmän mukaan Myyrmannin räjähdyksessä toimittiin nopeit-

ten päätöstentekojen puitteissa sekavassa toimintaympäristössä. Ryhmän mukaan pelastushenkilöstön toiminta heti tapahtumapaikalle tullessa oli hyvää, ja kehitysehdotuksia tuli enimmäkseen tiedonkulkuun liittyen. Myös kauppakeskuksen turvallisuussuunnitelmaan kiinnitettiin huomiota, siinä oli kyllä huomioitu toimintaohjeet pommiuhkauksen varalle, mutta ei oltu mitenkään ohjeistettu kuinka toimitaan, jos pommi räjähtää oikeasti. Tutkijaryhmä huomioi myös kauppakeskuksen koulutustilaisuudet, joita oli järjestetty vuosittain, mutta niihin oli osallistunut noin 1100:sta eri liikkeiden henkilökuntaan kuuluvasta vain harvoja. (Sisäasiainministeriön julkaisu 12/2003, 5.)

Itse räjähdys tapahtui Myyrmannin kauppakeskuksen 1. kerroksessa kierreportaiden lähellä roskasäiliön päällä klo 19.35. Tutkimusten perusteella pommi oli valmistettu nitrometaanin ja ammoniumnitraatin sekoituksesta ja pommin ympärille oli laitettu tuhansia pieniä hauleja. Jäänteistä ei löytynyt teollisesti valmistettuja osia, joten pommi oli täysin omatekoinen, siinä oli paristoilla toimiva nalli ajastinta myöten, ja se oli rakennettu ilmeisesti pullon sisään. Tuhoutunut roskasäiliö oli pahentanut sirpalevaikutusta. (Räjähdys kauppakeskus Myyrmannissa 2003, 12.)

Myyrmannin räjähdysten seurauksena 164 henkilöä hakeutui lääkärin hoitoon. Suurin osa vammoista oli vartaloon ja raajoihin osuneista roska-astian sirpaleista ja hauleista aiheutuneita repeytymisvammoja. Myös räjähdysten painevaikutuksella oli osuutensa kuulo-, keuhko-, kudosa- ja suolistovaurioiden syntymiseen. Painevaikutusta erityisesti tehosti pommin räjähtäminen sisätiloissa. Kaikilla näillä vammoilla on omat hoitokäytäntönsä. Myös palokaasujen aiheuttamia myrkytyksiä ja kuumien kaasujen aiheuttamia inhalaatiopalovammoja esiintyi. (Räjähdys kauppakeskus Myyrmannissa 2003, 14.)

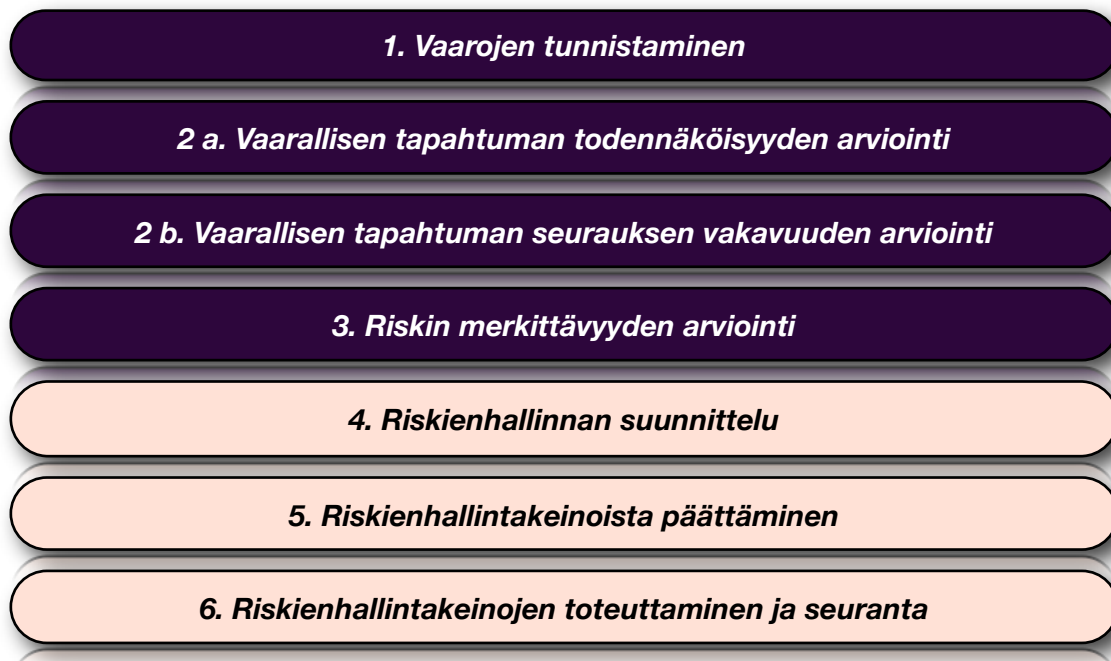
Kauppakeskuksen kantavat rakenteet eivät vahingoittuneet räjähdyksessä. Ainoastaan kevyet rakenteet, kuten kipsilevyt ja niiden tukirakenteet, alas lasketut kattorakenteet ja kotelorakenteet vaurioituivat. Nekin aivan räjähdyspaikan välittömässä läheisyydessä. Eniten vaurioituivat lasirakenteet, joihin paine, pommin haulit ja roskapöntön sirpaleet vaikuttivat. Useita seinäikkunoita särkyi heti pommin yläpuolella, mutta eivät vahingoittaneet ihmisiä. Räjähdysten vieressä liikkeiden ikkunat ja lasiovet särkyivät vaarallisen teräviksi sirpaleiksi. Karkaistu lasi mureni paikoilleen. Lami-

noitu lasi ei mennyt rikki, vaan säröönnty pommin sirpaleitten osumista ja antoi suojan niiden takana oleville ihmisille. Viereisen liukuportaan rakenteita vaurioitui. Haulien tekemiä iskemiä löytyi kymmenien metrien päästä räjähdyskeskipisteestä. (Räjähdys kauppakeskus Myyrmannissa 2003, 17.) Välittömästi räjähdyskeskipisteestä jälkeen kaupakeskuksessa olleet asiakkaat lähtivät oma-aloitteisesti pyrkimään ulos. Valvontakameran kuvien mukaan suurin osa poistui pääovista ja lastauslaiturin kautta. Noin 10 minuutin kuluttua kaupakeskus oli lähes tyhjentynyt henkilöistä, jotka eivät olleet vammautuneet räjähdyskeskipisteessä, satunnaisia poikkeuksia lukuunottamatta. Poliisi eristi alueen klo 20.45. (Räjähdys kauppakeskus Myyrmannissa 2003, 19.)

2.3 Vaaratekijöiden tunnistamisesta riskien arviointiin

Vaaratekijöiden tunnistamisessa käytetyt peruskäsitteet ovat vaaran ja riskin käsitteet, jotka eivät tässä tapauksessa tarkoita samaa asiaa, vaan *vaaralla* tarkoitetaan vahingon tai terveyshaitan mahdollistavaa tilannetta, kun taas *riskillä* tarkoitetaan kahta asiaa, eli haitallisen tapahtuman todennäköisyyttä ja sen seurauksen vakavuutta. Riskien arviointia tehtäessä ja käytännön vaaroja tarkastellessa on nähty hyväksi asettaa niiden väliin tarkentavia käsitteitä, kuten “vaaratilanne”, jolla tarkoitetaan vaaratekijälle altistumista, sekä “tapahtuma”, joka tarkoittaa sitä hetkeä, jolloin vahingollinen asia tapahtuu. Tämän tapahtumaketjun aivan alkuun kuuluvat vaaran syntymiseen johtaneet syyt ja loppupäähän seuraukset, jotka tapahtuivat riskin toteutuessa. “Riski” – käsitteellä ei siis tarkoiteta vaaraa, vaan riskien arvioinnin tekeminen on toimintaa, jossa tunnistetaan niitä vaaroja, joille henkilö altistuu tietyssä ympäristössä ja arvioidaan vaaroihin liittyviä riskejä. (Lappalainen & Piispanen. 2002, 1.)

Taulukko 1. Riskianalyysin eteneminen loogisessa järjestyksessä (Mukaellen: Castren ym. 2007, 18)



Taulukossa 1 kohdat 1 – 3 kuuluvat riskien arviointiin. Tässä opinnäytetyössä on käsitelty lähinnä kohtaa 1, eli vaarojen tunnistamista sekä toimintaa vaaratilanteissa. Kohdat 4 – 6 kuuluvat riskienhallintakeinoihin, jotka on tästä työstä rajattu pois, koska ne kuuluvat Pasaatin turvallisuusvastaaville ja kauppakeskusjohdolle. Kohdassa 2a todennäköisyydellä tarkoitetaan vaaratilanteen toistuvuutta ja kestoja ja kohdassa 2b vakavuudella tarkoitetaan vaaran suuruutta. Todennäköisyyttä ja vakavuutta on selostettu tarkemmin taulukossa 2, jossa nähdään vaarallisen tapahtuman todennäköisyyden ja vaarallisen tapahtuman seurauksen vakavuuden yhteydet toisiinsa, näiden kahden tekijän yhteys muodostaa riskin suuruuden. Näihin on hyvä tutustua tämän työn kokonaisuuden ymmärtämisen kannalta.

Taulukko 2. Riskitaulukko (Mukaellen: Murtonen & Tamminen 2006, 27)

Tapahtuman todennäköisyys	Tapahtuman seurauksen vakavuus		
	Vähäiset seuraukset (lähes heti ohimenevä vaikutus)	Haitalliset seuraukset (pitkäkestoinen vaikutus)	Vakavat seuraukset (pauantumattomat vahingot)
Epätodennäköinen tapahtuma (esiintyy harvoin)	Merkityksetön riski	Vähäinen riski	Kohtalainen riski
Mahdollinen tapahtuma (esiintyy ajoittain)	Vähäinen riski	Kohtalainen riski	Merkittävä riski
Todennäköinen tapahtuma (esiintyy usein)	Kohtalainen riski	Merkittävä riski	Sietämätön riski

Vaaratekijöiden tunnistamisvaihe voidaan jakaa kolmeen osaan: 1) kaikkien tiedossa oleviin vaaroihin, 2) tiedostamattomiin vaaroihin, jotka kuitenkin ovat havaittavissa esimerkiksi tarkistuslistan avulla, ja 3) vaikeasti havainnoitavissa oleviin vaaroihin. Vaarojen havainnoinnissa olisi hyvä olla mukana ulkopuolisia havainnoitsijoita, jotka pystyvät näkemään kohteen vaarat selkeämmin kuin paikanpäällä useita vuosia ollut henkilöstö, joka on tottunut ympäristöönsä eikä välttämättä osaa havainnoida mahdollisia vaaroja. Välittömästi aistittaviin vaaroihin rajoitetut vaaratekijäkohtaiset tunnistuslistat on havaittu hyviksi työkaluiksi riskinarviota tehtäessä. (Lappalainen & Piispanen 2002, 3.)

Olennaista riskien suuruuden arvioinnissa on johdonmukaisuus, ei niinkään ehdoton tarkkuus. Vaaratekijöitä tarkastellaan tasapuolisesti. Riskien todennäköisyyksien ja merkittävyyksien arvioinnin kautta päädytään lopulta siihen, missä tärkeysjärjestyksessä varautuminen ja toimenpiteet suunnitellaan. (Lappalainen & Piispanen 2002, 4.)

Laadukas riskien arviointi on koko toimipisteen kattavaa ja totuudenmukaista, jolloin otetaan mukaan yksityiskohtaisesti kaikki kohteessa olevat vaaralajit. Järjestelmällisyys ja yhdenmukaisuus antavat selkeyttä vaaroja tunnistettaessa. Mahdollisia riskien arvioinnin asiantuntijoita on tietenkin kannattavaa hyödyntää. (Lappalainen & Piispanen 2002, 4.) Haasteita riskien arvioinnin kehitykselle antavat muuttuvat työolot ja toteutusmallien edelleen kehittäminen sekä tulosten tiedonhallinta. Työterveyshuolto on edelläkävijä riskien arvioinnissa, koska siltä löytyy tutkimustietoa sekä kokemus-

tietoa vaaratekijöiden terveyteen vaikuttavista tekijöistä. (Lappalainen & Piispanen 2002, 5.)

2.4 Riskienhallinta

Riskienhallinta on kokonaisnäkemys olemassa olevista vaaroista ja tutkimusta siitä, kuinka vaaroista aiheutuneet kustannukset voidaan minimoida. Yhteiskunnan riskienhallinnassa perimmäinen tarkoitus on kansalaisten hyvinvointi. Riskien suuruus määritetään tunnistettujen vaaratekijöiden arvioinnin perusteella; seuraukset ja todennäköisyys tapahtumille analysoidaan ja määritetään riskien merkittävyys. Riskien suuruuden määrittämisellä mahdollistetaan riskien priorisointi eli tärkeysjärjestykseen laittaminen, jolloin turvallisuustoimien järkevä suuntaaminen helpottuu. Tässä tulee esille riskien arvioinnin ylivoimaisuus muihin perinteisiin vaarakartoituksiin verrattuna. Riskin merkittävyyden arvioinnilla tarkoitetaan niitä riskejä, jotka saattavat ylittää sen rajan, jossa kyseisiä riskejä ei voida enää hyväksyä. Hyväksymättömyydestä tehdään päätös riskinarvioinnin kohteessa olevan henkilöstön kanssa yhteistyössä. Merkittävien riskien poistamiseksi tai minimoimiseksi määritetään toimenpiteet ja toteutetaan ne. Toteutettujen toimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan. Järjestelmällinen dokumentointi kuuluu hyvään riskien arviointiin, se mahdollistaa seurannan ja pohjustaa uusia riskien arviointeja. (Lappalainen & Piispanen 2002, 2.)

Koko monimuotoisen yhteiskunnan mittakaavassa yksittäinen osa-alue järjestelmässä ei voi ottaa täysin omakseen riskienhallinnan menetelmiä, vaan yksittäisestä ihmisestä lähtien, perheet, yksityisyrietykset ja kunnat muodostavat riskienhallintajärjestelmän kokonaisuuden. Riskien arviointikokonaisuuden toimivuudesta riippuu, kuinka hyvin onnettomuuksia on mahdollista ehkäistä. Varautuminen tuntemattomaan on riskien arvioinnin tärkein haaste. (Castren ym. 2007, 21.) Varsinkin lääkinnällisessä pelastustoimessa se on vaativaa ja haasteellista, jos jonkin muun alueen riskienhallinta ei toimi (Castren ym. 2007, 29).

Täysin onnettomuudettomaan yhteiskuntaan ei ole mahdollista päästä, koska yhteiskuntasysteemi ei pysy missään vaiheessa täysin muuttumattomassa tilassa. Riskienhallintamekanismien reagoivaa osuutta voidaan kuitenkin supistaa ajatellen loogisesti ja

ennaltaehkäisevästi, jolloin säästetään arvokkaita voimavaroja. (Castren ym. 2007, 22.) Riskitön yhteiskunta ei siis ole mahdollinen yhdyskuntarakenteen monimuotoisuuden ja haasteellisuuden takia ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä huolimatta (Castren ym. 2007, 24).

2.5 Suuronnettomuusvaara ja poikkeustilanteet

Työsuojeluun liittyvät asiat on oltava jatkuvan huomioinnin kohteena. Työntekijän oikeuksiin kuuluu työympäristö, jossa riskit on minimoitu. Poikkeustilanteissa työnantajan vastuu työturvallisuudesta rajoittuu vain niihin osa-alueisiin, jotka on ennalta huomioitu ja johon on jo vaikutettu. Suuronnettomuusvaara on jatkuvasti otettava huomioon työnantajan toimesta ja ehkäisevistä toimista on huolehdittava. Erityisesti kiinteistön huoltotoihin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Poikkeustilanteisiin varauduttaessa työntekijät on perehdytettävä poikkeusolojen toimintaohjeisiin sekä työturvallisuusasioihin työnantajan toimesta. Työvuorolistat on laadittava niin, että töissä on aina kokeneita työntekijöitä, jotka tuntevat toimipisteensä riskit. Pelastussuunnitelma on oltava jokaisessa työpaikassa, sen perusteella työntekijät voivat keskittyä oleellisiin turvallisuutta uhkaaviin asioihin ja varautua niihin säännöllisellä koulutuksella. Poistumisreitit on merkittävä huolellisesti, niiden kautta on päästävä mahdollisimman nopeasti turvalliseen paikkaan. Turvallisuusasioilla pitää olla vastaava henkilö työpaikalla, ja työntekijöiden pitää tietää, kuka hän on. Pelastusviranomaisen velvollisuus on tehdä säännöllisiä tarkastuksia. Työoloja saadaan turvallisemmaksi tekemällä *poikkeamaraportteja*, joissa raportoidaan kaikista työturvallisuuteen tai terveyteen liittyneistä asioista. Poikkeamaraportti toimitetaan asiasta vastaavalle henkilölle, joka siten toimittaa sen eteenpäin työterveyshuoltoon tai muuhun vastaavaan organisaatioon. (Leppävuori Ym. 2009, 189.)

Poikkeustilanteissa työsuojeluun tulee mukaan erityispiirteitä: poikkeustilanteet tulevat yleensä yllättäen eikä paikalla useinkaan ole terveydenhuollon ammattihenkilöstöä. Hyvä tiedonkulku terveysturvaavien välillä on avainasemassa poikkeustilanteesta selviytymisen kannalta, ja hyvä johtaminen sekä tilanteen koordinointi ovat keinoja selviytyä. Työntekijöiden työaikaan tulee mahdollisesti muutoksia poikkeustilanteissa, vaikkakin työaikalakia pitää silloinkin noudattaa. Työnantajan pitää ottaa yh-

teyttä työsuojeluviranomaisiin, jos sovittuja työaikoja joudutaan pidentämään. Työsuojeluviranomainen päättää *häätätyön* jatkamisesta tai lopettamisesta. Poikkeustilanteessa henkilökuntaa on siis tarkoitus käyttää mahdollisimman tehokkaasti ja kattavasti, jotta tilanteesta selviydyttäisiin. Jälkikäteen työntekijöillä pitää olla mahdollisuus jälkihoitopalveluihin, kuten defusingiin (välittömästi tapahtuneen jälkeen) tai debriefingiin (jälkipuinti posttraumaattisen stressin ilmetessä). (Leppävuori ym. 2009, 191.)

2.6 Onnettomuustutkinta

Jälkeenpäin onnettomuustutkinnassa läpikäydään onnettomuuteen johtaneet syyt, pelastustoiminnan organisointi ja vahingot. Erityisen tarkasti selvitetään, onko turvallisuusvaatimukset otettu huomioon ja onko tarkastustoiminta hoidettu järjestelmällisesti. Tarvittaessa onnettomuuden tutkintaselostukseen kirjataan parannus-suosituksia. Viranomaiset ovat velvollisia antamaan onnettomuustutkijoille heidän vaatimaansa tietoa, vaikka tieto olisikin luonteeltaan salaiseksi luokiteltua. Jos tiedoissa tulee esiin asioita, jotka voivat aiheuttaa uuden vaaratilanteen, on onnettomuustutkijoiden ilmoitettava siitä viranomaisille. Turvallisuusorganisaation on myös saatava kyseinen tieto, jotta työpaikalla välttyttäisiin uudelta vaaratilanteelta. Jälkeenpäin työpaikalla järjestetään selvitykset tapahtumien kulusta asiantuntijoiden kanssa, ja niiden perusteella tehdään toimenpidesuosituksia. (Leppävuori ym. 2009, 192.)

2.7 Työturvallisuuteen liittyviä lakeja

Työturvallisuuslain mukaisesti työnantajalla on velvoite arvioida työpaikan vaaratekijät ja puuttua niihin. Huomioonotettavia asioita ovat jo esiintyneet tapaturmat, työperäiset sairaudet ja ammattitaudit. Työntekijöiden henkilökohtaiset ominaisuudet on myös otettava huomioon kuten työn kuormittavuustekijätkin. Ulkopuolisen asiantuntijan tarve on myös laissa määritelty, jos työpaikalla ei ole vaaratilanteiden määrittelyyn riittävää asiantuntemusta (Työturvallisuuslaki 738/2002, 10. §). Työnantajan on työsuojelun toimintaohjelman mukaisesti selvitettävä ennakoivasti työpaikan riskit ja niiden hallinta (Työturvallisuuslaki 738/2002, 9. §). Jatkuvan työympäristön tarkkailun avulla työnantajan on oltava jatkuvasti ajan tasalla työpaikan turvallisuusasioista

ja tehtävä tarvittavat toimenpiteet vaarojen vähentämiseksi (Työturvallisuuslaki 738/2002, 8. §).

2.8 Aiempia aiheeseen liittyviä tutkimuksia

Internethaut ulkomaisista tutkimuksista eivät tuottaneet tulokseksi yhtäkään tämän opinnäytetyön kaltaista tutkimusta. Riskien arvioinnin toteuttamisista kauppakeskuksiin löytyi ainoastaan markkinointiin liittyviä tutkimuksia. Esimerkiksi NELLI-tiedonhakuportaalissa hakusanalla “Risk assessment in shopping center” ei tuottanut tulokseksi tämän opinnäytetyön kaltaisia aineistoja. Elsevier ScienceDirect ei myöskään näyttänyt yhtään tulosta, joka olisi sovitettavissa tämän opinnäytetyön aiheeseen.

3 TUTKIMUSONGELMAT

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Pasaatin turvallisuutta, vaaratilanteiden ennakoitua ja henkilökunnan reagoitua vaaratilanteisiin. Taustamuuttujia, kuten ikää, sukupuolta tai kuinka monta vuotta henkilö on ollut töissä Pasaatissa, ei kysytty, koska niillä ei olisi ollut oleellista merkitystä tutkimuksen tarkoitukseen.

Tutkimusongelmia oli kolme:

- 1 – Millaiseksi henkilökunta luonnehtii Kauppakeskus Pasaatin turvallisuuden?
- 2 – Millä tavalla vaaratilanteita on henkilökunnan mielestä ennakoitu Pasaatissa?
- 3 – Millä tavalla henkilökunta toimii vaaratilanteen ilmetessä?

(Katso liite 2)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Johdatus tämän opinnäytetyön tieteellisiin menetelmiin

Tämä opinnäytetyö oli kvantitatiivinen eli “määrällinen” tutkimus, jossa tutkimusaineistosta induktiivisen päättelyn avulla johdettiin yleistys havaintojen perusteella

(Mattila, Paaso, Borg, Sivonen, Keckman-Koivuniemi, Antikainen, Pasanen & Alaterä 2009). Viitekehyksenä oli yleinen Suomessa käytetty riskien arvioinnin malli, jonka perusteella tutkimuksen menetelmä muodostui. Aineiston keräämisessä päädyttiin strukturoituun lomakehaastatteluun sen tehokkuuden takia ja siksi, että se on määrällisen tutkimuksen perustyökalu. Aihe on rajattu käsittelemään Pasaatin liikkeiden henkilökunnan suhtautumista kauppakeskuksen turvallisuutta ja mahdollisia vaaratilanteita kohtaan.

Kvantitatiivinen tutkimus sisältää yleisesti syy-seuraussuhteen, toisin sanoen se on loogista päättelyä suorista havainnoista, koska tosiasiat ovat välittömästi todennettavissa ympäröivästä todellisuudesta. Keskeisiä ovat aiemmista tutkimuksista tehdyt johtopäätökset, hypoteesit, perusjoukon määrittely ja siitä otettu otos, aineiston keruu, tilastollisen taulukon tekeminen muuttujista ja tilastollinen analysointi päätelmien tekemistä varten. (Hirsjärvi ym. 2007, 135 – 136.)

Koska tämä tutkimus ei suoraan mitannut luonnon ilmiöitä, vaan ihmisyksilöitä, joilla kullakin on oma erityislaatuinen lapsuudessa omaksuttu näkemys maailmasta (Murtonen & Tamminen 2006, 6), niin on hyvä tutustua myös fenomenologis-hermeneuttiseen tutkimusmenetelmään, koska ihmisten erilaiset taustat voivat vaikuttaa – vaikkakin vähän – tutkimuksen tuloksiin. Fenomenologis-hermeneuttinen tutkimus kuuluu tosin laadullisen tutkimuksen piiriin, jossa syvennyttään tutkittavaan (tai tutkittaviin) henkilöön kokonaisvaltaisesti, ja otanta siinä on yleensä pieni (Hirsjärvi ym. 2007, 157), joten tätä tutkimusmenetelmää ei ole käytetty tässä määrällisessä tutkimuksessa, mutta teoriaosuudessa siihen tutustuminen auttaa hahmottamaan opinnäytetyön luotettavuutta ja ymmärtämään ihmisiin kohdistuvaa tutkimusta.

Fenomenologialla tarkoitetaan todellisuuden ilmentymistä ihmisen omassa elämissä maailmassa. Ihmisen kasvuympäristö, kasvatus ja yhteisö muokkaavat ihmisen todellisuuskuvaa. Kokemuksista ja elämyksistä muodostuu ihmisen maailmankuvan perusta, näitä ihmisen kokemuksia ympäröivästä yhteisöstä tutkimalla voidaan ymmärtää ihmistä ja hänen maailmasta muodostamia päätelmiä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 34.)

Hermeneutiikalla tarkoitetaan inhimillistä ymmärrystä ja oivaltamista erilaisista ilmiöistä sekä sääntöjen löytämistä, joitten avulla voitaisiin saada selville, ovatko tulkinnat tietyn ilmiön suhteen oikeita vai vääriä. Hermeneuttisella kehällä tarkoitetaan sitä, että kaiken oivaltamisen ja ymmärtämisen pohjalla on jo aiempaa tietoa aiheesta, jonka avulla tietty uusi asia ymmärretään. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 34.)

Fenomenologis-hermeneuttisessa tutkimuksessa ihminen on itse tutkimuksen kohteena ja tutkijana. Siinä perehdytään, kuinka ihmisestä voi saada tietoa ja millaista saatu tieto on luonteeltaan. Kokemus, merkitys ja yhteisöllisyys ovat keskeisiä käsitteitä. Tutkimus keskittyy ihmisen suhteeseen omaan elämismaailmaansa, ja tavoitteena on tutkittavan ilmiön käsitteellistäminen, eli tietoisuuteen nostaminen, koska tietyt tutkittavat ilmiöt ovat läsnä tietoisuudessa semmoisessa muodossa, joka ei ole suoraan käsitettävissä eikä ymmärrettävissä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 34.)

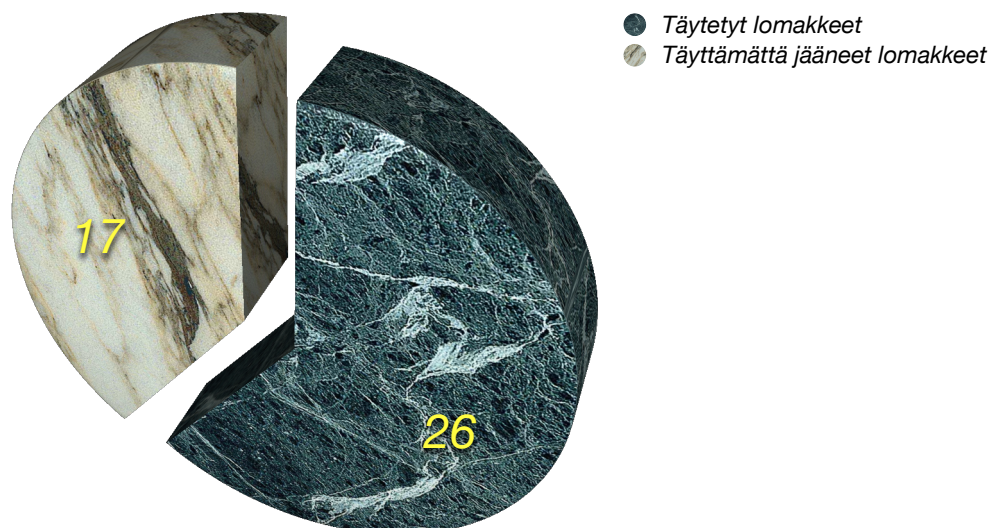
4.2 Vaaratekijöiden kartoituksen valinta opinnäytetyön aiheeksi

Opinnäytetyön tekeminen alkoi syyslukukauden alussa 2008. Työn aihe alkoi selvitä jo keväällä 2008, jolloin ensihoidon koulutusohjelmavastaava Terhi Hede kysyi allekirjoittaneen halukkuutta tehdä opinnäytetyö Kauppakeskus Pasaatiin, koska silloinen kauppakeskuspäällikkö Kirsi Keskitalo oli ollut yhteydessä Terhiin. Tarkoituksena vielä tuolloin oli suunnitella ensiapukoulutus Pasaatin työntekijöille. Syksyllä 2008 Kirsi Keskitalo ilmoitti, etteivät he saa ensiapukoulutuksen järjestämiseksi tarpeeksi henkilökuntaa kiireen vuoksi, joten opinnäytetyössä päädyttiin vaaratekijöiden kartoituksen tekemiseen. Pasaatin kauppakeskuspäällikkö vaihtui vuodenvaihteessa 2008 – 2009, jolloin kauppakeskuspäälliköksi tuli Ari Soikkeli. Teoriaosaa työstettiin ja Pasaatin henkilökunnalle tehtävää tutkimushaastattelua suunniteltiin keväällä sekä syksyllä 2009.

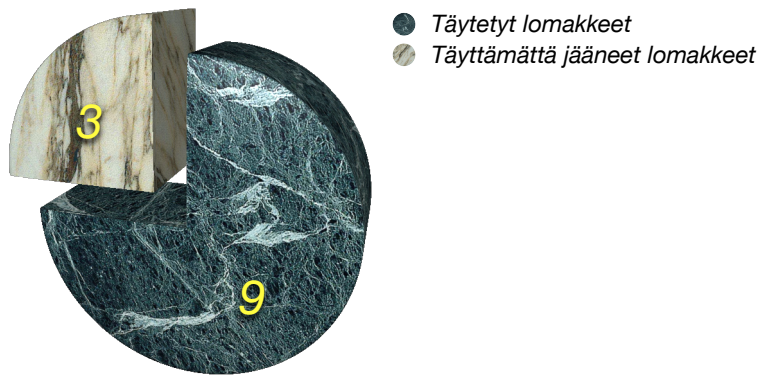
4.3 Strukturoitu kyselylomake

Kyselylomakkeeseen päädyttiin siksi, koska sillä on mahdollista saada jopa 100 % vastaukset tutkimuksen piiriin kuuluvilta henkilöiltä, toisin kuin postikyselyssä, jossa vastausprosentti voi jäädä alhaiseksi ja näin tutkimuksen luotettavuus kärsii. Tutki-

muslomake oli strukturoitu ja siinä oli käytetty 5 – portaista Likertin asteikkoa. Kysymyksiä oli yhteensä 60 ja lopussa oli 2 avointa kysymystä (liite 4). Lomake muotoutui valmiiksi toukokuussa 2010, ja lomakkeet jaettiin toukokuun loppupuolella yhteensä 43:een eri liikkeeseen. Lomakkeita käytiin noin viikon kuluttua hakemassa pois, jolloin tuloksena oli 26 täytettyä lomaketta. Useimmat liikkeet, jotka eivät olleet täyttäneet lomaketta, ilmoittivat syyksi kiireen. Yksi liikkeistä kieltäytyi täyttämästä tämänkaltaista lomaketta vedoten tietojen arkaluonteisuuteen. Uusi lomakkeitten jakokierros tehtiin, jossa jaettiin vielä 12 lomaketta eri liikkeisiin kuin aiemmin, niistä tuli takaisin 9 lomaketta. Lomakkeet päätettiin jakaa eri liikkeisiin kuin aiemmin juuri siksi, koska aiemmat liikkeet olivat vedonneet kiireeseen, ja oletettavasti sama lomakkeisiin vastaamattomuus toistuisi. Kaikenkaikkiaan täytettyjen lomakkeiden määräksi tuli 35 lomaketta. Ensimmäinen jakokierros tuotti vastausprosentiksi 60% ja toinen lomakkeiden jakokierros tuotti 75%:n vastaustuloksen (katso kuviot 1 ja 2).



Kuvio 1. Ensimmäinen lomakkeitten jako (n=43)



Kuvio 2. Toinen lomakkeitten jako (n=12)

4.4 Aineiston analysointi

Aineiston analysointi on aloitettu numeroimalla kaikki 35 kyselylomaketta ja syöttämällä aineisto SPSS-ohjelmaan, jolla on saatu selville kuinka tiettyihin kysymyksiin oli vastattu (frequency table). Koska muuttujat olivat jo kysymyslomakkeessa asetettu samoja asioita kysyviksi summamuuttujiksi, oli niistä helppo mitata Cronbachin alfa-kertoimella summamuuttujien konsistenssi eli sisäinen yhtenäisyys. Cronbachin alfan minimiarvo on 0 ja maksimiarvo 1, joka tarkoittaa erittäin luotettavaa. Alfa kertoimen alarajana pidetään arvoa 0,6. Jos arvo menee 0,6:n alle, voidaan summamuuttujasta ottaa pois jokin yksittäinen tekijä, jolloin alfan arvo voi muuttua dramaattisesti (Holopainen ym. 2004, 128 – 130). Kuviot on selostettu prosenttimäärinä. Kaikkein pienimmät lukemat on jätetty epäoleellisina pois (ne silti näkyvät kuvioissa) ja Likertin asteikot 1 – 2 (eri mieltä) sekä 4 – 5 (samaa mieltä) on yhdistetty. Prosenttiosuudet on pyöristetty, joten heittoa voi olla noin 1% suuntaan tai toiseen. Kuviot on tehty Applen Numbers – taulukkolaskentaohjelmalla syöttämällä siihen SPSS ohjelmalla saadut numeeriset tulokset.

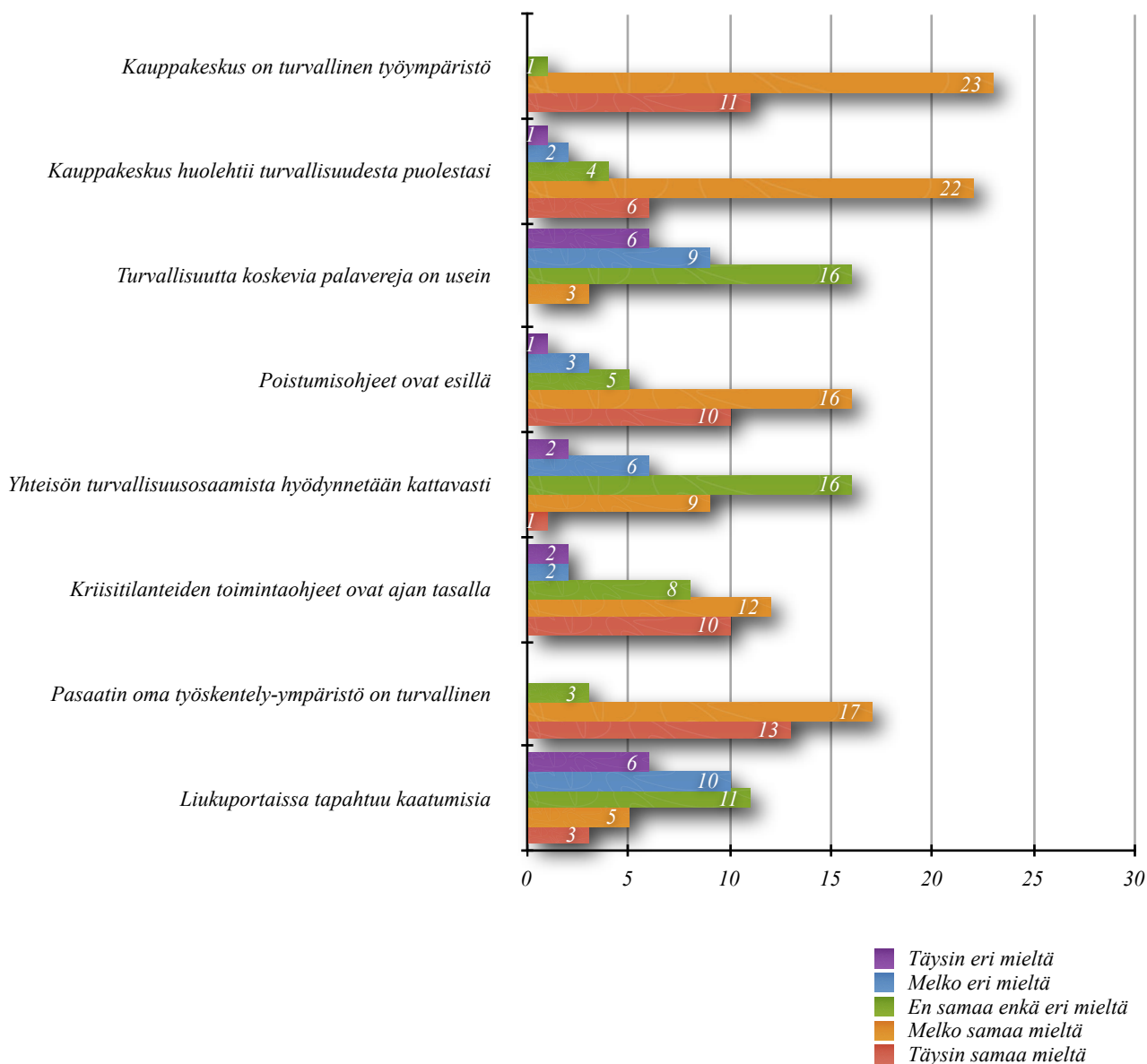
5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Kauppakeskus Pasaatin turvallisuus henkilökunnan mielestä

Ensimmäisessä kysymyskokonaisuudessa keskityttiin Pasaatin turvallisuusasioihin. Kysymykset kohdistuivat Pasaatin sisätilojen turvallisuuteen sekä siihen, miten kauppakeskusjohto huomioi henkilökunnan turvallisuutta.



Kuva 1. Pasaati keskusympyrästä luoteeseen päin. Kuvassa vasemmalla liukuportaat, kauempana portaat ja ramppi. Pasaatin sisätiloissa on paikkoja, joissa esim. vanhukset pääsevät istumaan. Liikuntarajoitteiset on huomioitu Pasaatissa pyörätuolirampeilla.



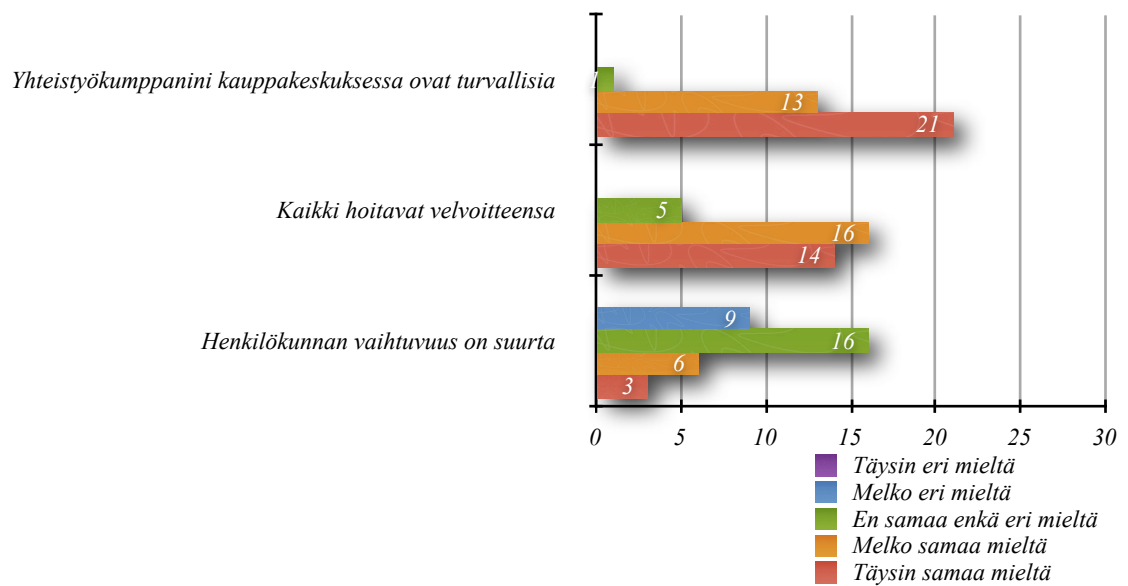
Kuva 2. Kauppakeskus Pasaatin turvallisuusasiat (N=35).

Kuvasta 3 huomataan, että jopa 96 % vastaajista koki, että kauppakeskus on turvallinen työympäristö. Turvallisuusasioista vastaajat kokivat myös samoin 79 %:n vastatessa, että turvallisuudesta huolehditaan hyvin, 11 % ei osannut sanoa kantaansa. Turvallisuuspalaverien määrän 43 % vastaajista koki vähäiseksi, vain 8 %:n mielestä niitä oli riittävästi, 45 % ei kertonut kantaansa. Poistumisohjeiden esilläoloon 75 % oli tyytyväisiä 9 %:n ollessa eri mieltä. 29 %:n mielestä turvallisuusosaamista hyödynnettiin kattavasti 23 %:n ollessa eri mieltä, 46 % ei ollut samaa eikä eri mieltä. Kriisitilanteiden toimintaohjeet olivat ajan tasalla 63 %:n mielestä, eri mieltä olleita oli hyvin vähän. Pasaatin työskentely-ympäristön koki turvalliseksi huomattava enemmistö, eli 86 % vastaajista. Liukuportaissa kaatui ihmisiä 23 %:n mielestä, kun

taas 46 % on vastannut ettei liukuportaissa kaatunut ketään. Cronbachin alfa-kerroin antoi tulokseksi 0,709, joka tarkoitti sitä, että kysymykset mittasivat samaa asiaa melko hyvin eli korreloivat toisiaan, joka tarkoittaa sitä, että tulokset olivat luotettavia.

5.2 Henkilökunnan mielipiteitä kauppakeskuksen toiminnasta

Tässä kysymyskokonaisuudessa syvennyttiin siihen, millaiseksi henkilökunta koki Pasaatin työkumppanit sekä millaista henkilökunnan vaihtuvuus oli.

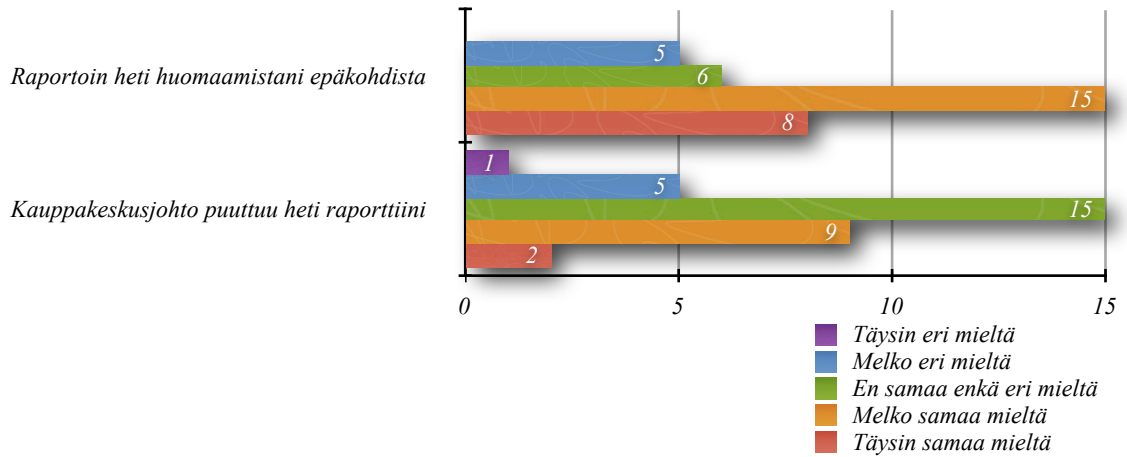


Kuva 3. Henkilökunnan mielipiteet Pasaatin turvallisuudesta (N=35).

kuvasta 4 nähdään 97 %:n olleen sitä mieltä, että yhteistyökumppanit olivat turvallisia. Siitä, että hoitivatko kaikki velvoitteensa, oli samaa mieltä 86 %. Henkilökunnan vaihtuvuus oli suurta 26 %:n mielestä, samoin 26 % oli sitä mieltä, että vaihtuvuus oli pientä. Kysymyksenasettelun takia Cronbachin alfaa ei mitattu.

5.3 Tiedonvälitys Kauppakeskus Pasaatissa henkilökunnan mielestä

Kolmannessa kysymyskokonaisuudessa keskityttiin Pasaatin tiedonvälitykseen.

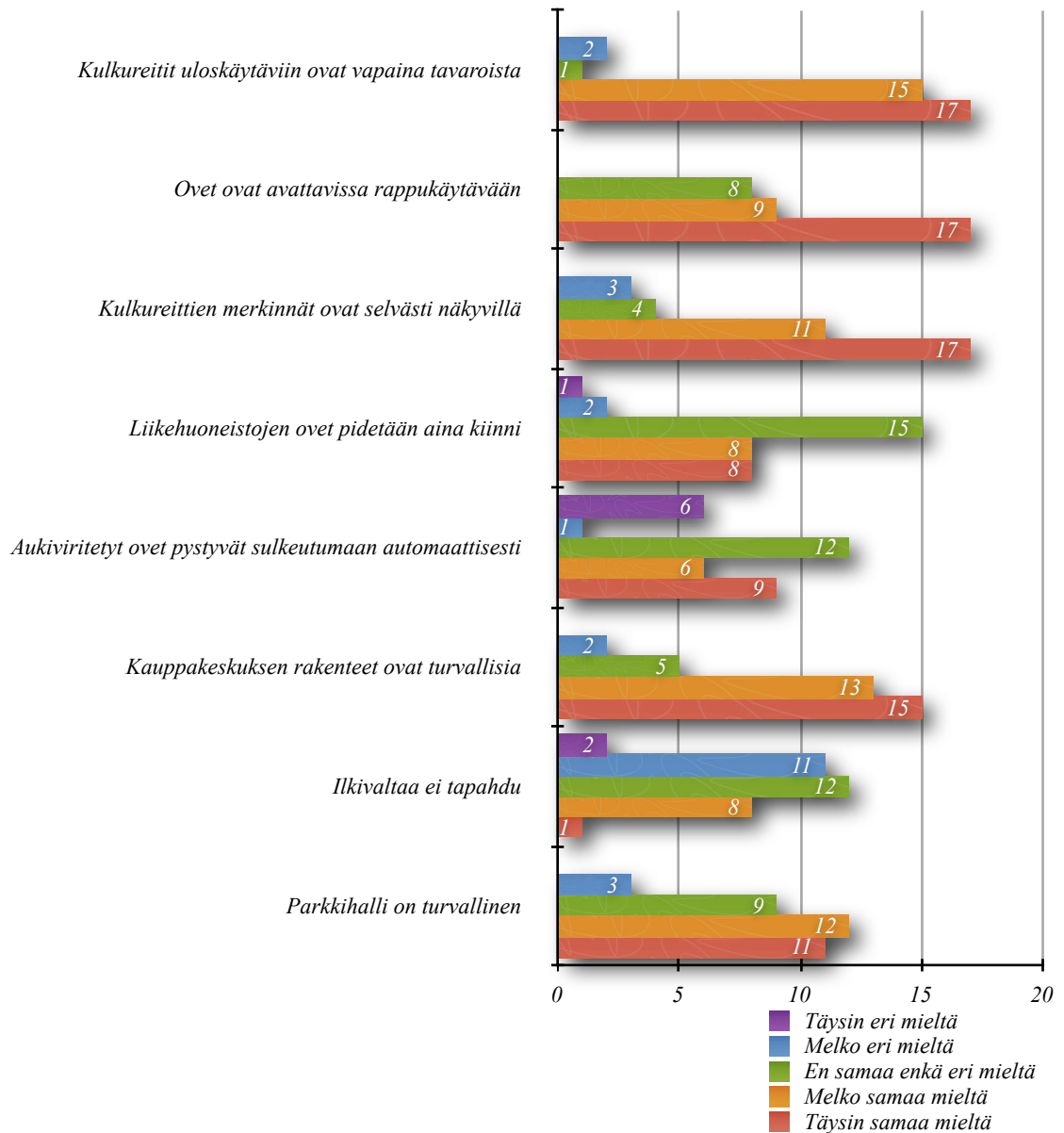


Kuva 4. Tiedonvälitys Pasaatissa (N=35).

Kuva 4 kertoo, että epäkohdista raportoi välittömästi 66 % vastaajista, 14 % jätti raportoinnin myöhemmäksi. 32 %:n mielestä kauppakeskusjohto puuttui heti raporttiin 14 %:n ollessa eri mieltä, 43 % ei osannut sanoa kantaansa. Cronbachin alfan arvoksi tuli 0,514, johtuen kysymysten suppeasta määrästä.

5.4 Pasaatin sisätilojen turvallisuuteen liittyvät henkilökunnan mielipiteet

Neljäs kysymyskokonaisuus selvitti Pasaatin sisätilojen turvallisuutta, keskittyen kulkureitteihin ja oviin. Ilkivalta oli myös tutkimuskohteena. Rakenteisiin kiinnitettiin myöskin huomiota.

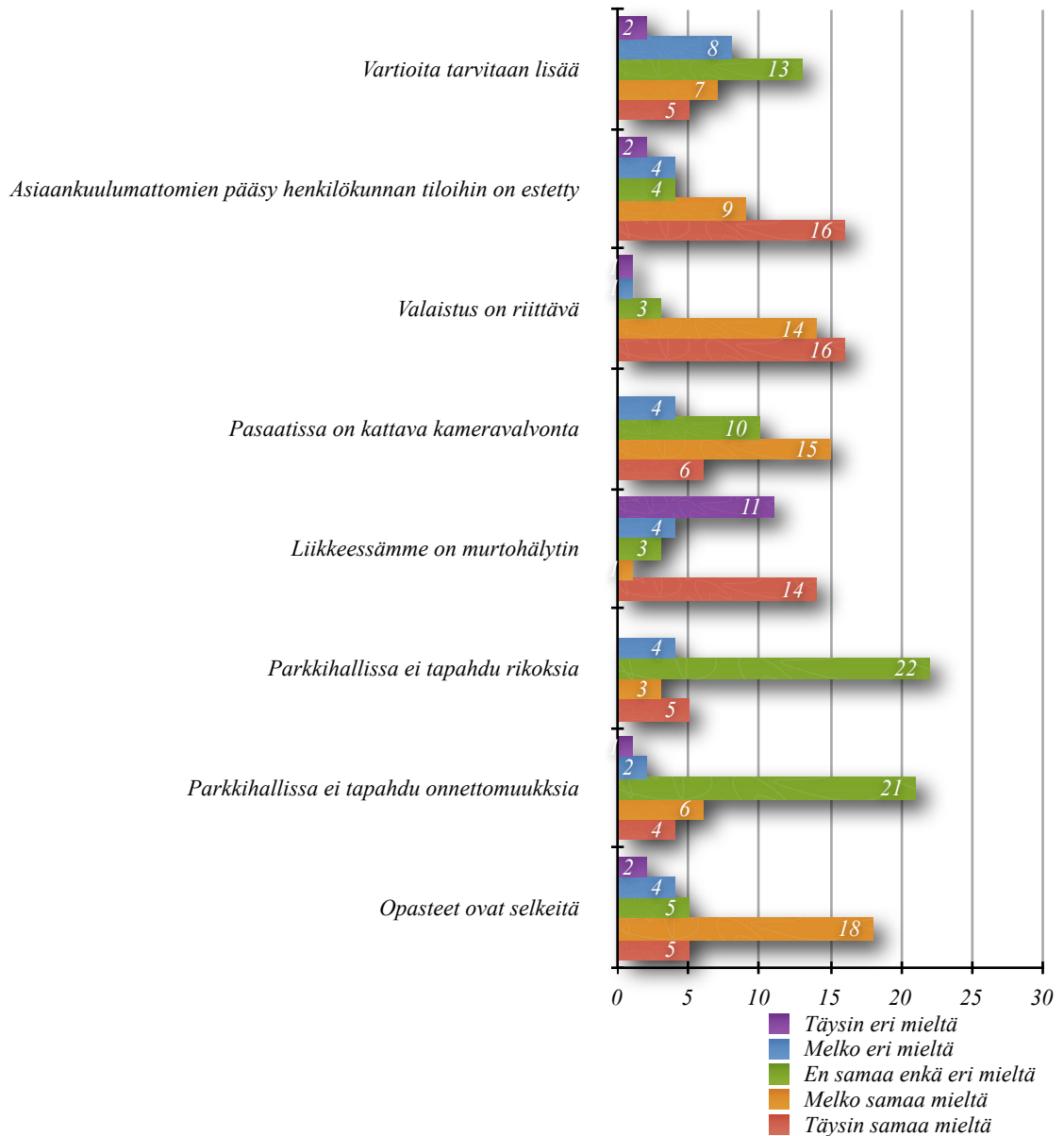


Kuva 5. Pasaatin sisäinen ympäristö (N=35).

Kuvan 5 mukaan kulkureitit olivat lähes kaikkien vastanneiden mielestä vapaina tavaroista (92 %). Samoin kysymyksissä olivatko ovet avattavissa rappukäytävään ja olivatko kulkureitit selvästi näkyvissä oltiin yleisesti samaa mieltä, eli olivat. Kysymykseen liikehuoneistojen ovien kiinnipitämisestä vastaajista 46 %:n mielestä ovet pidettiin kiinni, 43 % ei kertonut kantaansa ja vain 6 % on eri mieltä. Aukiviritetyt ovet pystyivät sulkeutumaan automaattisesti 43 %:n mielestä, 17 %:n ollessa eri mieltä. Rakenteet olivat 80 %:n mielestä turvallisia, vain 6 % vastasi kieltävästi. Ilkivaltaa tapahtuisi 37 %:n mukaan, 23 % vastasi ettei tapahdu ja 34 % ei ollut mitään mieltä. Parkkihallin mieltä turvalliseksi 65 % vastaajista 9 %:n ollessa eri mieltä. Cronbachin alfa-arvoksi tuli 0,681, eli kysymykset korreloivat melko hyvin.

5.5 Vartiointi, valvonta ja opastus Pasaatissa henkilökunnan mielestä

Viidennessä kysymyskokonaisuudessa keskityttiin Pasaatin vartiointiin ja opastukseen, myös turvallisuusasioihin kiinnitettiin huomiota.



Kuva 6. Vartiointi, valvonta ja opastus (N=35).

Kuvasta 6 nähdään, että 34 % mielestä vartioita tarvittiin lisää 29 %:n ollessa eri mieltä. Asiaankuulumattomat henkilöt eivät 72 %:n mielestä päässeet henkilökunnan tiloihin. 86 % kertoi valaistuksen olevan riittävän. 60 % kertoi, että kameravalvonta oli riittävä 11 %:n ollessa eri mieltä. Murtohälytin oli 40 %:ssa vastanneista liikkeistä ja

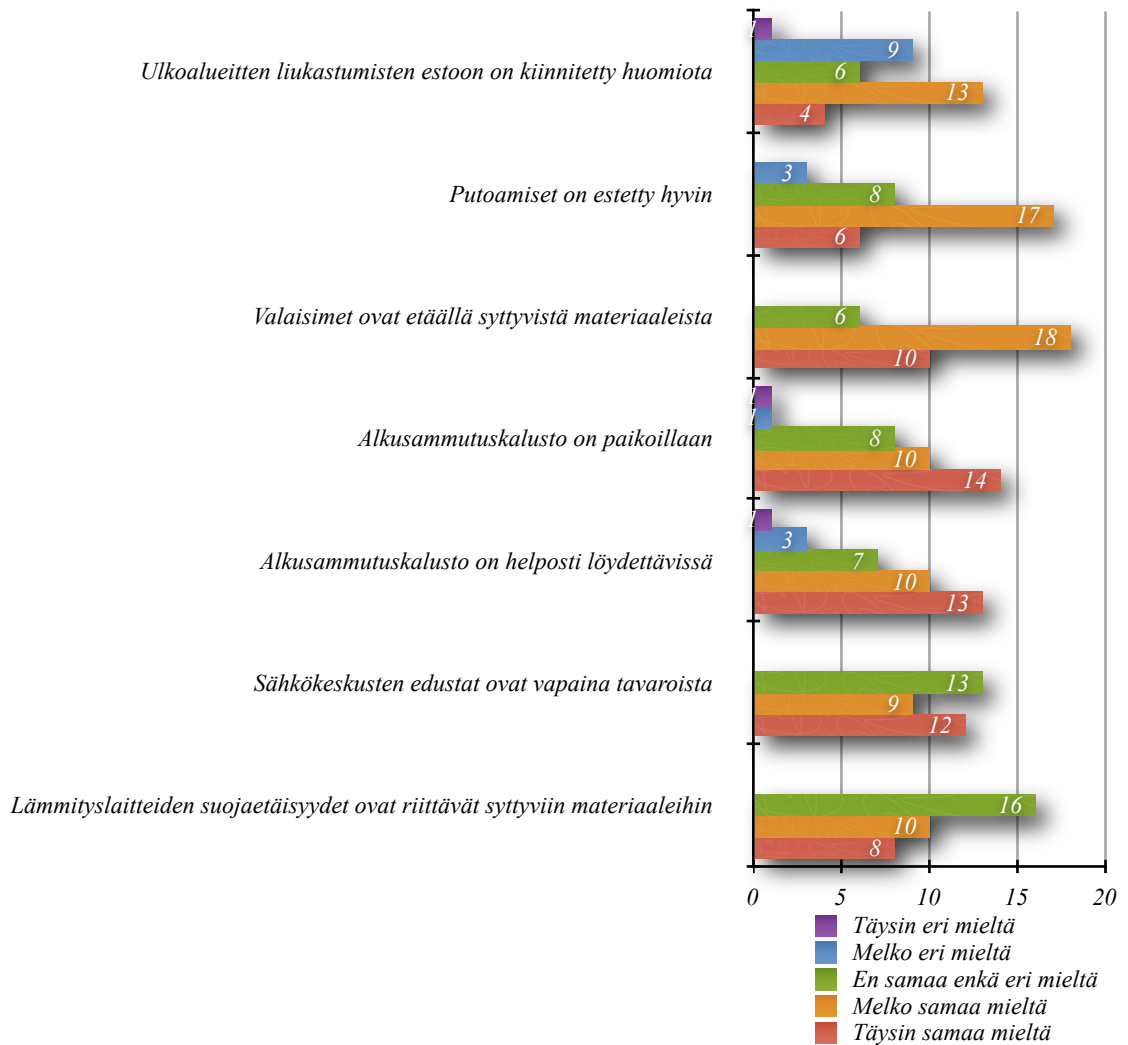
42 %:ssa liikkeistä ei ollut murtohälytintä. 23 %:n mukaan parkkihallissa ei tapahtuisi rikoksia, 11 % oli eri mieltä ja 63 % ei tiennyt. Onnettomuuksia ei parkkihallissa tapahtunut 28 %:n mielestä, 60 % ei tiennyt ja 6 %:n mielestä tapahtui. Opasteet olivat selkeitä 65 %:n mukaan ja 17 % vastasi kieltävästi. Cronbachin alfa-arvo oli 0,561, eli kysymykset korreloivat keskenään kohtuullisesti.

5.6 Henkilökunnan mielipiteitä vaaratilanteiden ennakoinnista Pasaatissa

Se, miten vaaratilanteita oli ennakoitu Pasaatissa, oli kuudennen kysymyskokonaisuuden kohteena. Kysymykset koskivat asiakkaiden turvallisuutta ja paloturvallisuutta.



Kuva 7. Pasaatin ensimmäinen ja toinen kerros lounaan puoleisen pääoven yläpuolelta koilliseen päin katsottuna. Huomaa kaiteet ja välittömästi kaiteiden alapuolella olevat ihmiset.

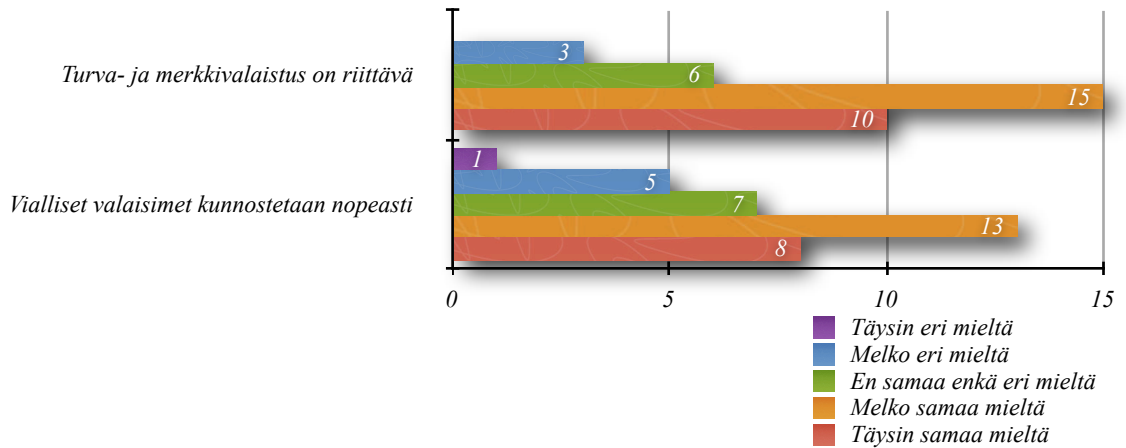


Kuva 8. Vaaratilanteiden ennakointi (N=35).

Ulkoalueitten liukastumisten esto oli 48 %:n mielestä huomioitu 26 %:n ollessa eri mieltä. 77 % vastanneista ilmoitti, että putoamiset oli estetty hyvin, mutta 9 % oli eri mieltä. 80 % kertoi valaisimien olevan etäällä syttyvistä materiaaleista ja alkusammutuskalusto oli paikoillaan 69 %:n mielestä. Alkusammutuskalusto taasen oli helposti löydettävissä 66 %:n mielestä 9 %:n ollessa eri mieltä. Sähkökeskusten edustat olivat vapaina tavaroista 60 %:n mielestä, 37% ei kertonut kantaansa. Lämmityslaitteiden suojaetäisyydet olivat riittävät syttyviin materiaaleihin 52 %:n mielestä, 46 % ei kertonut kantaansa asiaan. Cronbachin alfa-arvo oli 0,811, eli korreloi todella hyvin.

5.7 Pasaatin teknisiin asioihin liittyvät mielipiteet

Seitsemännessä kysymyskokonaisuudessa kysyttiin lyhyesti Pasaatin valaistukseen liittyvistä asioista.

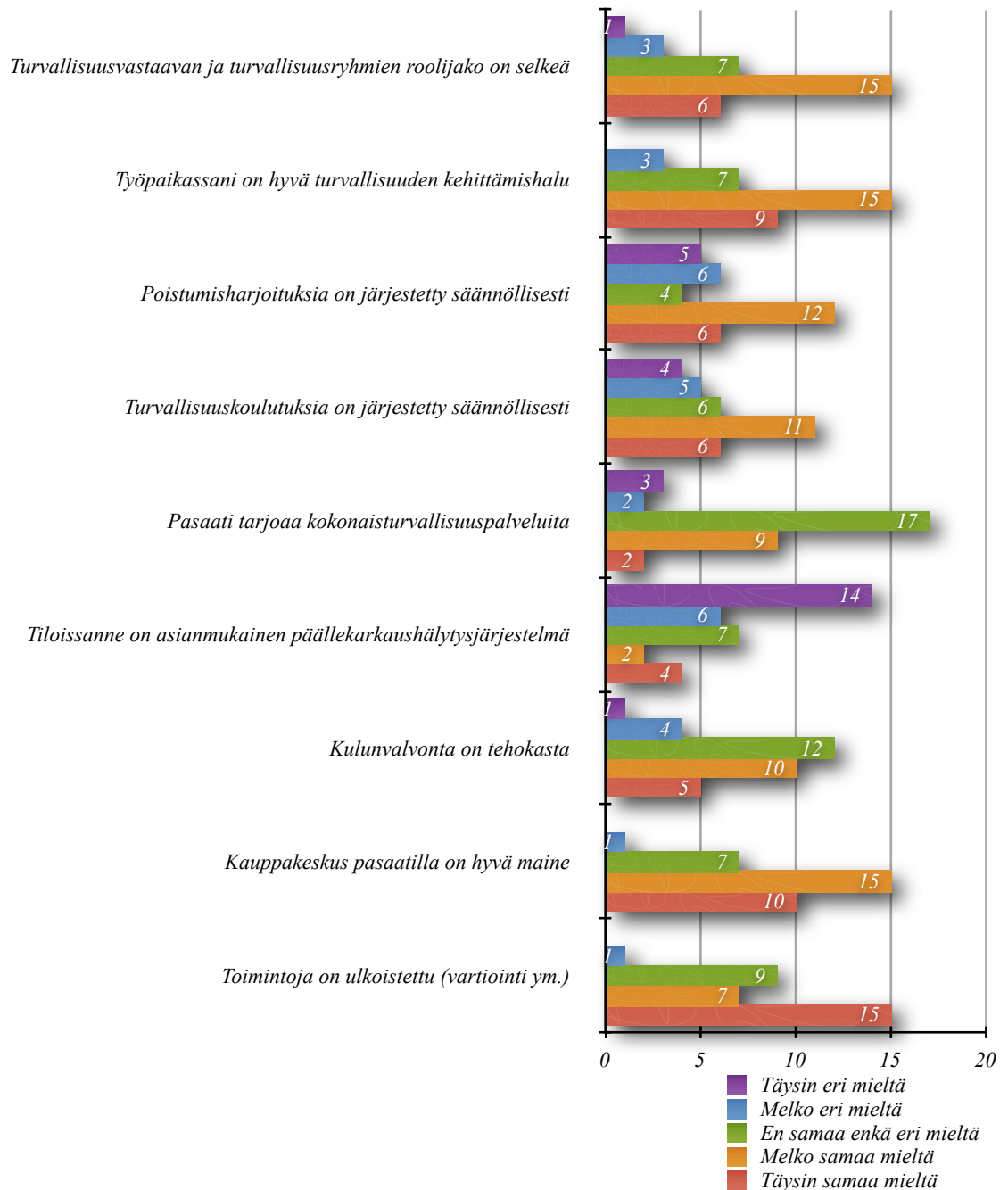


Kuva 9. Tekniset asiat (N=35).

Turva- ja merkkivalaistuksen riittävydestä samaa mieltä oli 72 % vastaajista, 9 % oli eri mieltä. Vialliset valaisimet kunnostettiin nopeasti 60 %:n mukaan 14 %:n ollessa eri mieltä. Cronbachin alfa-arvoa ei mitattu kysymysten vähäisen lukumäärän takia.

5.8 Henkilökunnan mielipiteitä riskienhallinnasta Pasaatissa

Kahdeksas kysymyskokonaisuus muodostui turvallisuuden kartoittamiseen liittyvistä kysymyksistä, sekä Pasaatin henkilökunnalleen tuottamista koulutuksiin ja turvallisuusharjoituksiin liittyvistä kysymyksistä. Myös toimintojen ulkoistamisista kysyttiin.



Kuva 10. Riskienhallinta (N=35).

Turvallisuusvastaavan ja turvallisuusryhmien roolijako oli selkeä 60 %:n mukaan, 9 %:n ollessa eri mieltä. 69 % koki työpaikassaan olevan hyvän turvallisuuden kehittämishalun, 9 % oli eri mieltä. Poistumisharjoituksia oli järjestetty säännöllisesti 51 %:n mielestä 31 %:n ollessa eri mieltä. Turvallisuuskoulutuksia oli järjestetty säännöllisesti 48 %:n mielestä, 25 % vastasi kieltävästi. Pasaati tarjosi kokonaisturvallisuuspalveluita 26 %:n mielestä, 9 % oli eri mieltä ja 49 % ei ollut samaa eikä eri mieltä. 57 % kertoi, ettei heidän tiloissaan ollut asianmukaista päällekkäushälytys-

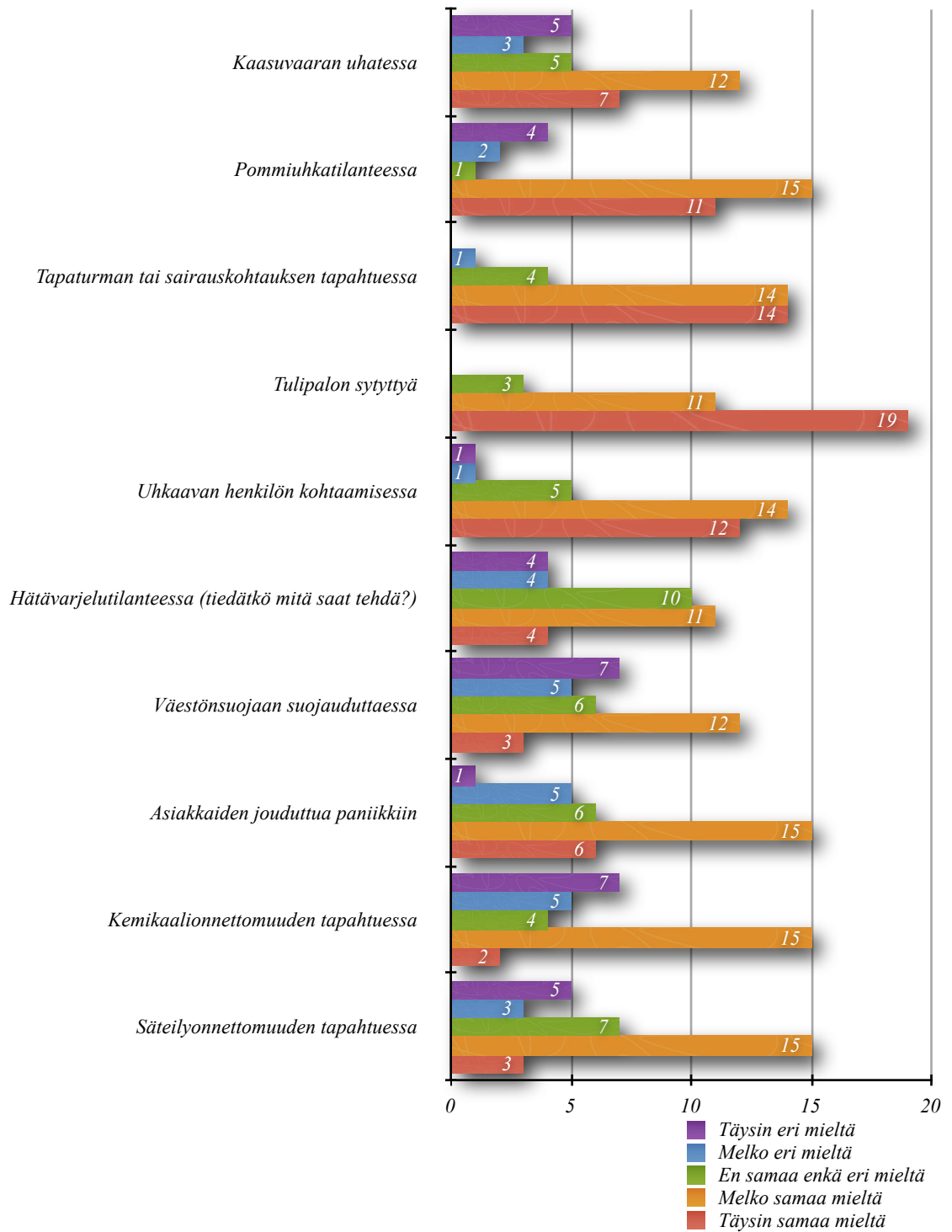
järjestelmää, 17 % kertoi semmoisen olevan. Kulunvalvonta oli tehokasta 43 %:n mukaan 11 %:n ollessa eri mieltä. 72 % vastaajista koki, että Pasaatilla oli hyvä maine. Toimintoja oli ulkoistettu (vartiointi ym.) kysymykseen 63 % vastasi olevansa samaa mieltä. Cronbachin alfa-arvo on 0,852, eli kysymykset korreloivat erittäin hyvin.

5.9 Henkilökunnan mielipiteet omasta toiminnastaan vaaratilanteissa

Yhdeksännessä kysymyskokonaisuudessa keskityttiin vakaviin terveyttä uhkaaviin suuronnettomuuksiin ja sairauskohtauksen hoitamiseen. Henkilökunnan turvallisuuden ja itsepuolustukseen kiinnitettiin myös huomiota.



Kuva 11. Pasaati keskusympyrästä kaakkoon päin katsottuna, hissi oikealla. Kohtuullisen leveät portaikot mahdollistavat potilaan kantamisen paareilla.



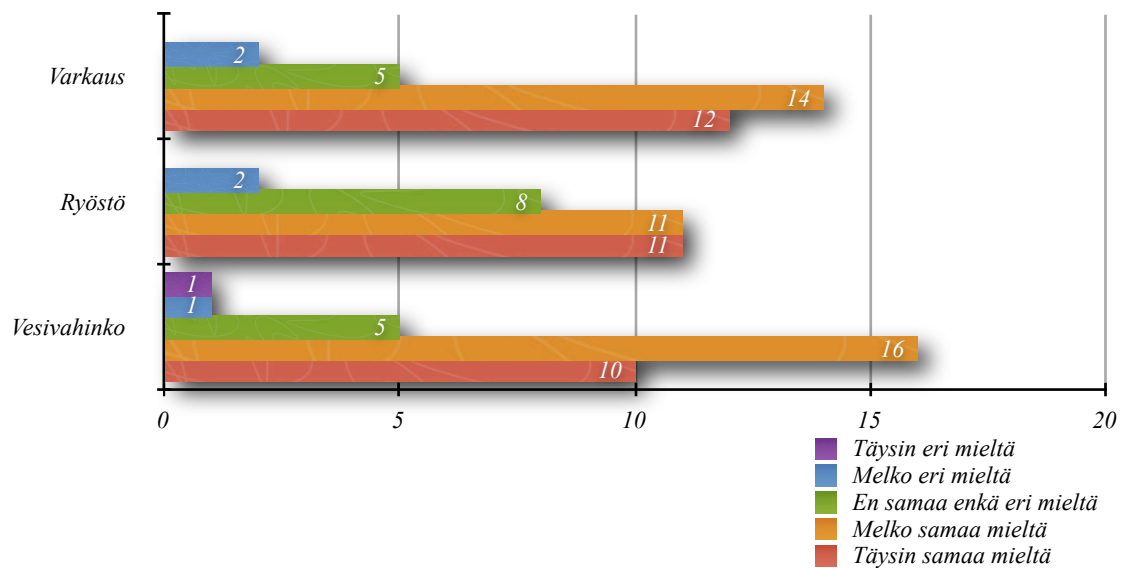
Kuva 12. Henkilökunnan mielipiteet osaamisestaan vaaratilanteissa (N=35).

Kaasuvaaran uhatessa 54 % kertoi osaavansa toimia oikein, 23 % vastasi ettei osaisi. Pommiuhkatilanteessa 74 % kertoi tietävänsä mitä tehdä, 17 % vastatessa kielteisesti. Tapaturman tai sairauskohtauksen tapahtuessa 80 % koki hallitsevansa tilanteen. Tulipalon syttyttyä sen osaisi ottaa hallintaansa 85 % vastanneista. Uhkaavan henkilön kohtaamisessa 74 % koki pärjäävänsä. Kysymykseen hätävarjelusta 42 % koki osaa-

vansa toimia ja 22 % vastasi kieltävästi. 34 % vastanneista ei koennut osaavansa toimia jos väestönsuojaa tarvitaan, 43 % kertoi osaavansa. 60 % osaa toimia, jos asiakkaat joutuisivat paniikkiin 14 %:n ollessa eri mieltä. Kemikaalionnettomuuden tapahtuessa 49 % vastanneista osaisi toimia, 34 %:n vastatessa kieltävästi. Säteilyonnettomuudessa 52 % osaisi toimia, 23 %:n ollessa eri mieltä. Cronbachin alfa-arvo on 0,899, eli erittäin luotettava.

5.10 Kauppakeskuksen tai vuokralaisen omaisuuteen liittyvät vaarat

Viimeinen eli kymmenes kysymyskokonaisuus selvitti, miten henkilökunta suoriutuu rikoksen kohteeksi joutuessaan sekä kuinka vesivahingon tapahtuessa toimitaan.



Kuva 13. Kauppakeskuksen ja vuokralaisen omaisuus (N=35) .

74 % osaisi käsitellä varkaustapaukset 6 %:n ollessa eri mieltä. Ryöstön tapahtuessa 62 % osaisi toimia oikein, 6 % vastasi kielteisesti. Vesivahingon tapahduttua 75 % koki osaavansa toimia oikein. Cronbachin alfa-kerroin antoi tulokseksi 0,902, mikä tarkoittaa erittäin luotettavaa.

6 TUTKIMUSTULOSTEN TARKASTELO JA POHDINTA

6.1 Minkälaiseksi henkilökunta luonnehtii Kauppakeskus Pasaatin turvallisuuden

Tuloksista huomataan, että kauppakeskus on melko turvallinen ympäristö työskennellä ja turvallisuutta ylläpidetään Pasaatin johdon toimesta kohtuullisesti, esim. toimintaohjeita pidetään ajan tasalla. Liukuportaissa kaatumisia tosin tapahtuu ja turvallisuuspalavereja ei ole kovin usein. Yhteistyökumppanit Pasaatissa ovat turvallisia, henkilökunta on enimmäkseen velvollisuudentuntoista ja henkilökunnan vaihtuvuus ei ole kovin suurta. Tiedonvälitykseen liittyvissä asioissa henkilökunta raportoi melko nopeasti huomaamistaan epäkohdista, mutta vaihtelua oli kauppakeskusjohdon reagoimisessa raportointiin. Sisätilojen turvallisuus koettiin hyväksi, vaikkakin aukiviritetyt ovet eivät aina sulkeudu ja ilkivaltaa tapahtuisi jonkin verran. Parkkihalli on 31%:n mukaan täysin turvallinen ja kauppakeskuksen rakenteet ovat 43% mukaan täysin turvallisia. Vartijoiden määrän riittävydestä ei ollut yhtenäistä mielipidettä, ja murtohälyttimiä ei ollut kaikissa haastatelluissa liikkeissä. Parkkihallissa tapahtuvista onnettomuuksista vastaajilla ei ollut kunnolla tietoa. Opasteet ja tilojen valaistus koettiin riittäviksi.

6.2 Millä tavalla vaaratilanteita on ennakoitu Pasaatissa

Tulosten mukaan vaaratilanteet on ennakoitu Pasaatissa hyvin, vaikkakin ulkoalueitten liukastumisten estoon ei useiden vastaajien mukaan ole kiinnitetty riittävästi huomiota. Putoamisten hyvään estoon ja alkusammutuskaluston löydettävyyteen pieni osa vastaajista kertoi olevansa melko eri mieltä. Vialliset valaisimet kunnostetaan nopeasti. Turvallisuuden kehittämishalu koetaan pääasiassa hyvänä. Poistumisharjoitusten säännöllisyydessä vastaajat jakautuivat selkeästi kahtia joko eri mieltä tai samaa mieltä oleviin, ja sama ilmeni myös turvallisuuskoulutusten kohdalla. Päällekarkaushälytysjärjestelmää ei useimmissa haastatelluissa liikkeissä ollut.

6.3 Millä tavalla henkilökunta toimii vaaratilanteen ilmetessä?

Tuloksista näkyy, että lieviä puutteita ilmeni kaasuvaaran uhatessa, pommiuhkatilanteessa, hätävarjelutilanteessa, väestönsuojaan jouduttaessa, kemikaalionnettomuuden tapahduttua ja säteilyonnettomuudessa. Varkauden, ryöstön ja vesivahingon tapahduttua vastaajat osaavat toimia hyvin.

6.4 Avoimet kysymykset

Lomakkeen lopussa oli kaksi avointa kohtaa. Ensimmäisessä kysyttiin *“Mitä palveluja liikkeessänne on ulkoistettu?”* ja toisessa *“Mikäli kysymyksistä jäi mielestänne puuttumaan jotakin oleellista, voitte kirjoittaa sen tähän”*. Ensimmäiseen kysymykseen 8 liikettä oli vastannut vartioinnin olevan ulkoistettu ja 9 liikettä oli vastannut siivouksen olevan ulkoistettu. Nämä ovat koko Pasaatissa ulkoistettuja palveluita. Toiseen kysymykseen ei tullut yhtäkään vastausta. Avoimista kysymyksistä ei siis ollut sanottavaa hyötyä tutkimuksen kannalta.

6.5 Tutkimuksen eettisyys

Yleensä normaalielämässä ihmisten mielipiteet niinsanotusta oikeasta ja väärästä poikkeavat jonkin verran toisistaan, kun taas tutkimuksenteossa käytetään tarkasti määriteltyjä ja yleisesti hyväksytyjä tiedon hankintaa ja julkistamista koskevia eettisiä periaatteita. Hyvä tieteellinen käytäntö on eettisesti hyvän tutkimuksen tunnusmerkki (Hirsjärvi ym. 2007, 23). Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu koko tutkimuksen kattava huolellisuus, rehellisyys ja tarkkuus. Avoimuus sekä yksityiskohtaisuus ovat oleellisia asioita selostettaessa tutkimuksen sisältöä (Hirsjärvi ym. 2007, 24).

Tutkimusaiheen valinta itsessään on eettinen ratkaisu. Tutkija miettii, miksi toimeen ryhdytään ja miten yhteiskunnallisesti merkittävä tutkimus on? Tiedonhankintatavoissa tulee eteen ihmisten itsemääräämisoikeuteen liittyviä asioita, kuten se, että ihmisten on itse saatava päättää tutkimukseen osallistumisesta ja se, kuinka heidän suostumuksensa hankitaan. Tutkittaville henkilöille on selostettava tutkimuksen tavoite niin

selkeästi, että he varmasti sen ymmärtävät. Vilpillisesti tai pakottamalla tutkimukseen ei saa liittää ketään. Epärehellisyyttä vältetään tarkoin tutkimuksessa kauttaaltaan: luvaton lainaaminen eli plagiarismi ei ole hyväksyttävää ja luvallisesti suoraan lainattaessa on tekstin oltava täsmälleen samoin kirjoitettu kuin lähteessä. Myöskin tulosten sepittäminen tai kaunistelu on eettisesti tuomittavaa. Tutkimuksen puutteet on myös esitettävä. (Hirsjärvi ym. 2007, 25 – 26.)

Tässä opinnäytetyössä haastateltavat pysyivät nimettöminä. Lomakkeet jaettiin melko sattumanvaraisesti liikkeisiin ympäri Pasaatia, koska tutkimuksen tarkoituksena oli kattaa koko Pasaati. Menetelmänä lomakkeiden jakamisessa oli antaa yksi lomake yhteen liikkeeseen. Lomakkeen täyttäjän henkilöllisyyttä oli mahdoton saada selville sen jälkeen, kun lomakkeet oli kerätty. Myös liikettä, jossa lomake on täytetty, on mahdollonta saada jälkikäteen selville. Tutkimuslupa oli asianmukaisesti pyydetty Pasaatin kiinteistöpäälliköltä ja se oli liitetty haastattelulomakkeeseen. Tutkimuksen tarkoitus oli tarkkaan selitetty haastattelulomakkeen ensimmäisellä sivulla. Myös tutkittavien nimettömänä pysyminen oli selitetty (silti yksi liike kieltäytyi tutkimuksesta vedoten tietojensa arkaluonteisuuteen). Tulokset on julkistettu kokonaisuudessaan “Tutkimustulokset” – kappaleessa. Tulosten kerronnassa osioita on yhdistetty ja prosenttimääriä pyöristetty ymmärtämisen helpottamiseksi, mutta suorat tutkimustulokset ovat nähtävillä kuvista. Tulosten raportoinnissa on keskitytty oleellisiin tuloksissa esille nousseisiin asioihin ja ne on kerrottu tarkasti. Valmis opinnäytetyö toimitetaan asianmukaisesti Pasaatin johdolle.

6.6 Tutkimuksen validiteetti

Validiteetilla tarkoitetaan sitä, kuinka hyvin on saatu mitattua sitä, mitä oli tarkoituskin. Validiteettia heikentäviä asioita voivat olla muuttujan ja käsitteen samankaltaisuus vain osittain, sekä muuttujan rajoittuneisuus verrattuna käsitteeseen. (Holopainen & Pulkkinen 2002, 14.) Sisäinen validiteetti liittyy tulosten ja tutkimuksen teoriaosan samankaltaisuuteen, kun taas ulkoinen validiteetti liittyy toisten tutkijoiden saamiin samankaltaisiin tulkintoihin käytettäessä samoja tutkimustuloksia. (Holopainen ym. 2004, 26.)

Tässä opinnäytetyössä validiteetti on huomioitu tekemällä kysymykset mahdollisimman selkeiksi, jotta kaikki vastaajat ne varmasti ymmärtäisivät. Kysymykset oli nimenomaan tarkoitettu juuri Kauppakeskus Pasaatiin ja ne mittasivat määriteltyjä tutkimusongelmia. Lomakkeiden täytölle annettiin useita päiviä vastausaikaa, jotta henkilökunta ehtisi niihin kunnolla syventyä. Validiteettiin saattaa vaikuttaa se, ettei lomakkeita jaettu kaikkiin Pasaatin liikkeisiin, jolloin olisi saatu mitattua tutkimuskohdetta täydellisemmin. Jakaminen kaikkiin liikkeisiin olisi kuitenkin vienyt huomattavasti enemmän resursseja, ja toisaalta tutkimuksessa on huomattavissa vastaus-ten jakautuminen tiettyyn painopisteeseen, mikä osoittaa että 35:llä lomakkeella on saatu aikaan riittävän kattava ja tarkoituksenmukainen tutkimus.

6.7 Tutkimuksen reliabiliteetti

Reliabiliteetti tarkoittaa luotettavuutta. Mitä enemmän tutkimus tuottaa ei-sattumanvaraisia tuloksia, sitä luotettavampi se on (Holopainen & Pulkkinen 2002, 15). Stabi-
liteetilla tarkoitetaan saman tutkimuksen tekoa useampaan kertaan tiettyinä aikajaksona, jolloin esimerkiksi tutkittavien huono motivaatio pystytään eliminoimaan vastauksis-
ta. Näin ollen pitkällä aikavälillä samankaltaisina pysyvät vastaukset viittaavat siihen, että tutkimus on luotettava. Konsistenssi eli yhtenäisyys tarkoittaa sitä, kuinka hyvin jokin kysymysjoukko mittaa samaa asiaa eli miten kukin kysymys liittyy keskeiseen käsitteeseen (Mattila ym. 2009). Konsistenssin mittaamiseksi käytetään yleisesti Cronbachin alfaa, jota tässäkin opinnäytetyössä on käytetty. Cronbachin alfasta on kerrottu alaluvussa “4.4 Aineiston analysointi”.

Tässä tutkimuksessa kyselylomake on luotettava, koska sen rakenne on suunniteltu kysymään asioita, jotka eivät todennäköisesti muutu pitkäähkönkään aikavälin kulues-
sa. Toisaalta jos Pasaatiin kokonaisuudessaan tehdään suuria rakenteellisia muutoksia tai liikkeiden turvallisuudesta tulee vastaamaan täysin jokin ulkoinen palvelu, niin sil-
loin kyselylomake ei enää ole reliaabeeli.

7 TULOSEN KÄYTÄNNÖN MERKITYKSEN POHDINTA JA PARANNUSEHDOTUKSET

Tutkimuksen lopuksi aineistosta muodostetaan yleistys induktiivisen päättelyn keinoin (Stanford encyclopedia of philosophy 2010). Tuloksista voi päätellä, että huomiota voisi kiinnittää siihen, miten turvallisuuspalavereja voisi järjestää useammin. Liukuportaat ovat ongelmallinen paikka varsinkin liikuntarajoitteisille ja vanhuksille, ja ainoa keino ehkäistä kaatumisia onkin välttää liukuportaita ja käyttää vaihtoehtoisia reittejä, esim. hissiä. Kauppakeskusjohdon raportointi henkilökunnalle päin koettiin puutteellisena, mihin varmaan onkin hyvät syyt resurssien vähäisyyden takia. Raportointia kauppakeskusjohdolta liikkeisiin päin voisikin laittaa tärkeysjärjestykseen, kuten todennäköisesti tehdäänkin. Kaikkien aukiviritettyjen ovien pitää päästä sulkeutumaan paloturvallisuuden takia. Ilkivallan kohdalla olisi auttanut tilojen suunnittelu siten, että katvealueita ei jää, joten ainoa ilkivallan ehkäisyyn liittyvä toimenpide voisi olla kameravalvonnan laittaminen katvepaikkoihin, mikä tosin voi olla eettisesti arveluttavaa. Pasaatin imagolle voi olla huono asia, jos asiakkaat kokevat että heitä tarkkaillaan. Ulkoalueitten liukastumisten estoa voisi parantaa talviaikaan kiinteistöhuoltohenkilökuntaa lisäämällä. Poistumisharjoituksia voisi vastaajien mukaan järjestää useammin, esim. kaksi kertaa vuodessa, jolloin henkilökunnalle tulisi jopientä rutiinia. Pällekarkaushälytysnappi pitäisi saada joka liikkeeseen, esim. myyntipöydän pöytälevyn alle. Selkeitä kirjallisia ohjeita voisi tehdä kaasuvaaran, pommiuhkatilanteen, hätävarjelutilanteen, väestönsuojaan suojautumisen, kemikaalionnettomuuden ja säteilyonnettomuuden varalle.

Lisähuomautuksena mainittakoon, että ambulanssit eivät mahdu parkkihalliin sen mataluuden takia (parkkihalli on suunniteltu ja tarkoitettu henkilöautoille), näin ollen ambulanssit tulee ajaa kohteesta saatujen tietojen perusteella johonkin neljän sisäänkäynnin välittömään läheisyyteen tai parkkihallin sisäänkäynnin ulkopuolelle.

Kysymyksiä hieman yleistämällä vastaavanlaisen tutkimuksen voisi saada sopimaan kaikkiin Suomen kauppakeskuksiin. Tämä tosin vaatisi melko paljon aikaa tai suuren määrän henkilöitä tulosten analysointiin. Työn pohjalta voisi kehitellä myös lisähaastatteluja, joilla selvitettäisiin tarkemmin tiettyjä osioita, jotka tässä tutkimuksessa ovat

jääneet vähemmälle huomiolle. Opinnäytetyönä joku voisi tehdä kirjallisia ohjeita mainittujen uhkien varalle.

LÄHTEET

Alasuutari, P. 1999. Laadullinen tutkimus. 5. painos. Jyväskylä: Tammi.

Alkula, T., Pöntinen, S. & Ylöstalo, P. 1994. Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät. Juva: WSOY.

Asikainen Pekka. 2007. Kauppakeskus Pasaatin Pelastussuunnitelma. Versio 16.12.2008.

Castren, M., Ekman, S., Martikainen, M., Sahi, T. & Söder, J. 2007. Suuronnettomuusopas. 1. – 2. painos. Helsinki: Duodecim.

Four Varieties of Inductive Argument. 2006. The University of North Carolina. Greensboro. Saatavissa: <http://www.uncg.edu/phi/phi115/induc4.htm> [Viitattu 5.7.2009].

Heit, E. 2000. Properties of inductive reasoning. Psychonomic bulletin & review 2000. Saatavissa: <http://faculty.ucmerced.edu/eheit/heit2000.pdf> [viitattu 5.7.2009].

Holopainen, M & Pulkkinen, P. 2002. Tilastolliset menetelmät. Vantaa: WSOY.

Holopainen, M., Tenhunen, L. & Vuorinen P. 2004. Tutkimusaineiston analysointi ja SPSS. Kotka: Yrityssanoma OY.

Hirsjärvi S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. painos. Keuruu: Otava.

Kanerva, R. 2008. Työ turvalliseksi – työpaikan hyvät työturvallisuuskäytännöt. Helsinki: Edita.

Kauppakeskukset 2009. Suomen Kauppakeskusyhdistys Ry. Saatavissa:

<http://www.rakli.fi/kky/attachements/2009-03-30T18-29-3965.pdf> [viitattu 2.5.2010]

Kohvakka, K. 2007. Pelastustoimen riskienhallintavälineiden mahdollisuudet onnettomuuksien ehkäisyssä. Keski-Uudenmaan Pelastuslaitos. Saatavissa:

[http://www.intermin.fi/intermin/hankkeet/turva/home.nsf/files/PELTOIMEN%20RHMENETELMÄT%20OE%2029082007%20bertta/\\$file/PELTOIMEN%20RHMENETELMÄT%20OE%2029082007%20bertta.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/hankkeet/turva/home.nsf/files/PELTOIMEN%20RHMENETELMÄT%20OE%2029082007%20bertta/$file/PELTOIMEN%20RHMENETELMÄT%20OE%2029082007%20bertta.pdf) [viitattu 15.10.2009]

Kyngäs, H. & Vanhanen, L. 1999. Sisällön analyysi. Hoitotiede vol. 11, 1/1999.

Lappalainen, J & Piispanen, P. 2002. Työpaikkojen riskinarvioinnin peruskäsitteet ja toimintamalli, työterveyden ja -turvallisuuden perustyökalu. Tampereen aluetyöterveyslaitos. Saatavissa:

<http://www.ttl.fi/NR/rdonlyres/D7D8537C-C025-4F5D-B0CF-A9488E7583D6/0/Riskinarviointitppperuskäsitt.pdf> [viitattu 6.4.2009].

Lehtonen, J. 2009. Ettei pahin tapahtuisi, riski- ja kriisiviestinnän perusteet. Vaasa: Ykkös – offset.

Leppävuori, A., Paimio, S., Avikainen, T., Nordman, T., Puustinen, K. & Riska, M. 2009. Suuronnettomuustilanteiden kriisityö. Jyväskylä: Tammi.

Leppälä, R. 2001. Tilastollisten menetelmien perusteet I. Tampereen yliopiston internet julkaisu. Saatavissa:

<http://mtl.uta.fi/tilasto/tiltp2/syky2002/luennot.pdf> [viitattu 8.9.2010]

Mattila, Paaso, Borg, Sivonen, Keckman-Koivuniemi, Antikainen, Pasanen & Alaterä 2009. KvantiMOTV – Yhteiskuntatieteellinen Tietoarkisto. Menetelmäopetuksen Tietovaranto. Saatavissa:

<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/tutkimus/prosessi.html#teoria> [viitattu 12.7.2009].

Murtonen, M & Tamminen, H. 2006. Työympäristöriskien arviointi ja hallinta kun-

ta-alalla. 4. painos.

Onnettomuustutkintakeskuksen internetsivu. Saatavissa:

www.onnettomuustutkinta.fi [viitattu 19.7.2009]

Pasaati, kauppakeskus Kotkan sydämessä. Kauppakeskus Pasaatin kotisivut. Saatavissa: <http://www.pasaati.fi/index.php> [viitattu 1.2.2009].

Pk-Yrityksen Riskinhallinta. Saatavissa: <http://pk-rh.com/> [viitattu 8.2.2009].

Räjähdyksen kauppakeskus Myyrmannissa. Sisäasiainministeriön asettaman tutkijaryhmän raportti 10.3.2003. Sisäasiainministeriön julkaisut 12/2003. Sisäasiainministeriö. Saatavissa:

<http://www.intermin.fi/julkaisu/kauppakeskus> [viitattu 6.4.2009]

Stanford Encyclopedia of Philosophy. 2008. Inductive Logic. Saatavissa:

<http://plato.stanford.edu/entries/logic-inductive/> [viitattu 5.7.2009]

Työsuojelu. Teknillinen Korkeakoulu. Tila- ja turvallisuusasiain toimiston internetsivu. Saatavissa:

<http://www.tkk.fi/Yleista/tyosuojelu/riskinarvio/> [viitattu 8.2.2009].

Terveyspuntari. Kansaneläkelaitoksen internetsivu. Saatavissa:

<http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/080904082237PN?OpenDocument> [viitattu 1.2.2009].

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus.

Työsuojelu. Aluehallintoviraston internetsivut. Saatavissa:

<http://www.avi.fi/fi/tyosuojelu/Sivut/default.aspx> [viitattu 19.7.2009].

Työturvallisuuslaki. Finlexin internetsivut. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2002/20020738> [viitattu 8.2.2009].

Uusi työturvallisuuslaki 738/2002. Saatavissa:

<http://www.redu.fi/files/20030402103620.pdf> [viitattu 16.9.2010].

Vaarallisten skenaarioiden analyysi. VTT-riskianalyysit.

<http://virtual.vtt.fi/virtual/riskianalyysit/index0377.html> [viitattu 16.9.2010].

Vaarojen selvittäminen ja riskien arviointi. Työturvallisuuskeskuksen internetsivu.

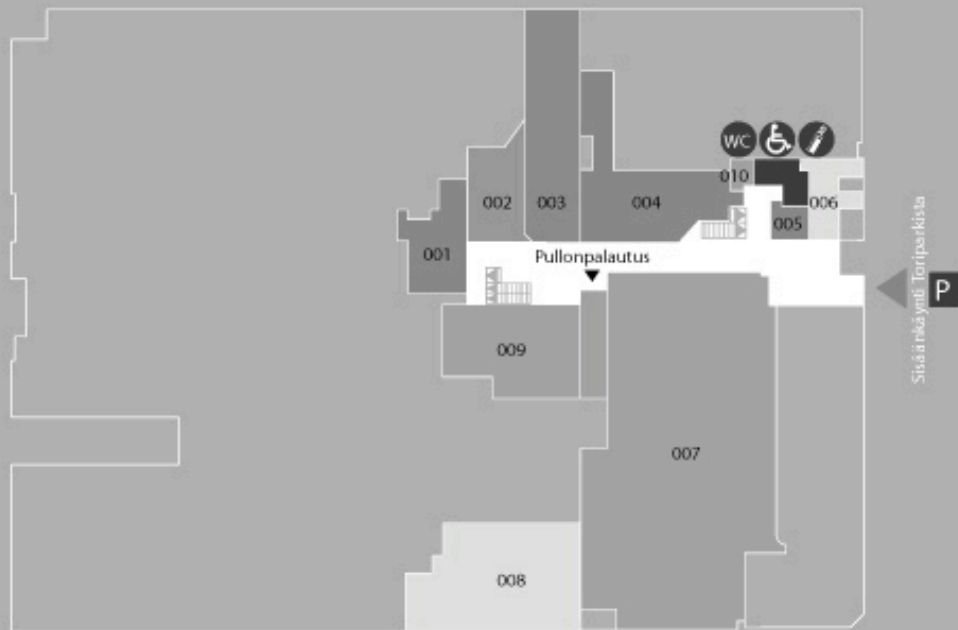
Saatavissa:

http://www.tyoturva.fi/tyosuojelu_tyopaikalla/vaarojen_selvittaminen_ja_riskien_arviointi [viitattu 26.9.2010].

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Wehmeier, S., McIntosh, C., Turnbull, J. & Ashby, M. 2005. Oxford Advanced Learner's Dictionary. 7. painos. Oxford: Oxford University Press.

POHJAKERROS



PASAATI

PÄIVITTÄISTAVARAT

- 009 Alko
- 007 S-market Kotka
- 005 Keidas Food Shop

MUOTI JA PUKEUTUMINEN

- 003 Dressmann

KOTI, VAPAA-AIKA JA LAHJATAVARAT

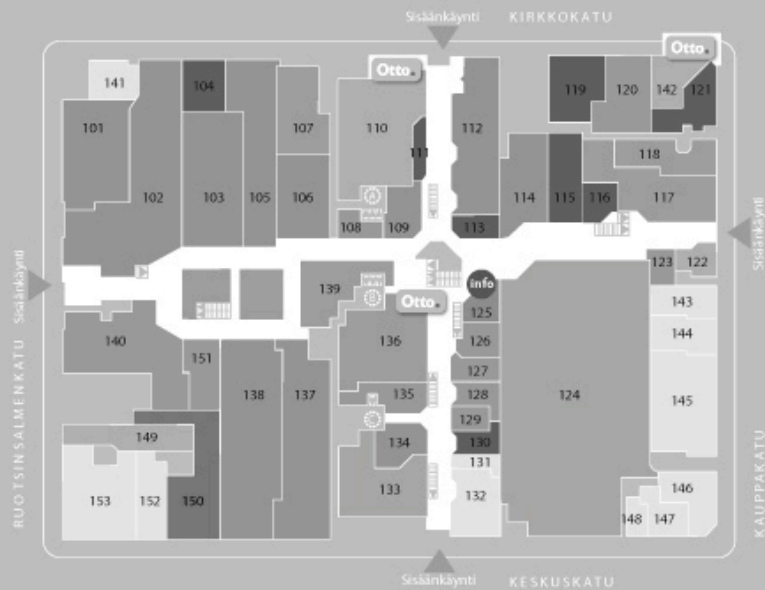
- 004 BR-Lelut
- 001 Koripallonäyttely / Kotkan kaupunki
- 005 Kukkapuoti Mimi 's & Mili 's
- 002 Potti

PALVELUT

- Pullonpalautus
- Toriparkki
- WC / Inva WC / Lastenhoituhuone

PASAATI

1. KERROS



KAHVILAT JA RAVINTOLAT

1. KERROS

- | | |
|-----|---|
| 136 | Cafe Serafina |
| 139 | Hesburger |
| 139 | Presso |
| 118 | Public Corner (Kauppakatu) |
| 136 | Ravintola Redi |
| 107 | Ravintola Tai Hing Asian Cuisine (Kirkkokatu) |
| 117 | Rosso |

KAUNEUS JA TERVEYS

1. KERROS

- | | |
|-----|--|
| 115 | Apteekki |
| 111 | Hairlekiini, Kampaamokauppa ja parturi |
| 150 | HealthEx (Keskuskatu) |
| 119 | Instrumentarium (Kirkkokatu) |
| 116 | Nissen |
| 121 | Silmäasema |
| 104 | Specsavers Optikko (Kirkkokatu) |
| 113 | Yves Rocher Finland |

MUOTI JA PUKEUTUMINEN

1. KERROS

- | | |
|-----|-----------------------|
| 112 | Aleksi 13 |
| 134 | Change |
| 125 | Glitter |
| 102 | H&M |
| 105 | Jack & Jones |
| 101 | Jim&Jill (Kirkkokatu) |

- | | |
|-----|---------------------|
| 103 | KappAhl |
| 106 | Lindex |
| 138 | Muotitalo Lehto |
| 137 | Seppälä |
| 105 | Vero Moda |
| 114 | Zatza shoes & boots |

KOTI, VAPAA-AIKA JA LAHJATAVARAT

1. KERROS

- | | |
|-----|-----------------------------------|
| 123 | DNA Kauppa |
| 127 | Elisa Shopit |
| 135 | GameStop |
| 133 | Hemtex |
| 108 | Kultajousi |
| 128 | Kuva KM Salonen |
| 151 | KYMP Kauppa |
| 124 | Sokos |
| | - Lippupalvelu |
| | - Sokos Hyvä olo Parturikampaamo |
| | - Ympyrämatkatoimisto ja Veikkaus |
| 140 | Suomalainen Kirjakauppa |
| 120 | Timari |
| 126 | Timanttiset Kultakello |

PALVELUT

1. KERROS

- | | |
|-----|--|
| 149 | Fennia (Ruotsinsalmenkatu) |
| 122 | Kiinteistömaailma |
| 110 | Nordea / Pankkiautomaatti |
| 142 | Sampo Pankki / Pankkiautomaatti (Kauppakatu) |

2. KERROS



KAHVILAT JA RAVINTOLAT

211 Subway

KAUNEUS JA TERVEYS

209 Hairleikiini, Parturi-kampaamo
219 Kampaamo-parturi Art of Hair & Beauty

MUOTI JA PUKEUTUMINEN

210 Aleksi 13
222 Bobo
206 Ex 'Tre
202 H&M
203 KappAhl
205 Lindex
223 Pukumies
204 VILA clothes

PASAATI

KOTI, VAPAA-AIKA JA LAHJATAVARAT

225 Lahjameri
228 Sportia Ri-Pe Sport
212 Eurokangas

PALVELUT

226 Asianajotoimisto Risto Lehtonen Ky
Avara Isännöinti (Kauppakatu 5)
217 Go On Kotka
208 Martela
207 Nordea Pankki Suomi Oyj (käynti katutasolta)
227 SOL Pesulapalvelu
T-Base Oy (Kauppakatu 5)
WC / Inva WC / Lastenhoituhuone
224 Yleisradio Oy

TUTKIMUSONGELMAT:

Millaiseksi henkilökunta luonnehtii
Kauppakeskus Pasaatin turvallisuuden?

Sivut: 7 – 10 ja 21 – 26
Kysymyskokonaisuudet: 1 – 5

Millä tavalla vaaratilanteita on ennakoitu
Pasaatissa?

Sivut: 10 – 15 ja 27 – 29
Kysymyskokonaisuudet: 6 – 8

Millä tavalla henkilökunta toimii
vaaratilanteen ilmetessä?

Sivut: 31 – 33
Kysymyskokonaisuudet: 9 – 10

Hyvä Kauppakeskus Pasaatin henkilökuntaan kuuluva!

Opiskelen Kymenlaakson Ammattikorkeakoulussa ensihoitajaksi (AMK). Opinnäytetyöni aihe käsittelee Kauppakeskus Pasaatissa mahdollisesti ihmisille vaarallisia riskejä, joita pyrin tässä työssäni kartoittamaan.

Vastaukset käsittelem täysin luottamuksellisesti. Opinnäytetyön valmistumisajankohta tulee olemaan syksyllä 2010. Tämän opinnäytetyön valmistuttua lähetän sen kauppakeskuksen johtajalle.

Toivon että teillä on mahdollisuus vastata näihin kysymyksiin työnne ohessa. Opinnäytetyöni kannalta on tärkeää että vastaatte kaikkiin lomakkeessa oleviin kysymyksiin. Vastaukset käsittelem luottamuksellisesti ja siten, että kenenkään henkilöllisyys ei tule ilmi.

Vastauksistanne ja vaivannäöstänne jo etukäteen kiitollisena:

Ensihoitaja (AMK) opiskelija _____
Raimo Ruotsalainen

1. Mitä mieltä olette seuraavista kauppakeskuksen turvallisuuteen liittyvistä asioista?

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
a) Kauppakeskus on turvallinen työympäristö.	1	2	3	4	5
b) Kauppakeskus huolehtii turvallisuudesta puolestasi.	1	2	3	4	5
c) Turvallisuutta koskevia palavereja on usein.	1	2	3	4	5
d) Poistumisohjeet ovat esillä.	1	2	3	4	5
e) Yhteisön turvallisuusosaamista hyödynnetään kattavasti.	1	2	3	4	5
f) Kriisitilanteiden toimintaohjeet ovat ajan tasalla.	1	2	3	4	5
g) Pasaatin oma työskentely-ympäristö on turvallinen.	1	2	3	4	5
h) Liukuportaissa tapahtuu kaatumisia.	1	2	3	4	5

2. Mitä mieltä olette seuraavista kauppakeskuksen toimintaan liittyvistä asioista?

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
a) Yhteistyökumppanini kauppakeskuksessa ovat turvallisia.	1	2	3	4	5
b) Kaikki hoitavat velvoitteensa.	1	2	3	4	5
c) Henkilökunnan vaihtuvuus on suurta.	1	2	3	4	5

3. Oletteko samaa mieltä seuraavista kauppakeskuksen tiedonvälitykseen liittyvistä asioista?

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
a) Raportoin heti huomaamistani epäkohdista.	1	2	3	4	5
b) Kauppakeskusjohto puuttuu heti raporttiini.	1	2	3	4	5

4. Mitä mieltä olette seuraavista Kauppakeskuksen sisäiseen ympäristöön liittyvistä asioista?

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
a) Kulkureitit uloskäyttöön ovat vapaina tavaroista.	1	2	3	4	5
b) Ovet ovat avattavissa rappukäytävään.	1	2	3	4	5
c) Kulkureittien merkinnät ovat selvästi näkyvillä.	1	2	3	4	5
d) liikehuoneistojen ovet pidetään aina kiinni.	1	2	3	4	5
e) Aukiviritetyt ovet pystyvät sulkeutumaan automaattisesti.	1	2	3	4	5
f) Kauppakeskuksen rakenteet ovat turvallisia.	1	2	3	4	5
g) Ilkivaltaa ei tapahdu.	1	2	3	4	5
h) Parkkihalli on turvallinen.	1	2	3	4	5

5. Mitä mieltä olette seuraavista vartiointiin, valvontaan ja opastukseen liittyvistä asioista?

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
a) Vartijoita tarvitaan lisää.	1	2	3	4	5

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
b) Asiaankuulumattomien henkilöiden pääsy henkilökunnan tiloihin on estetty.	1	2	3	4	5
c) Valaistus on riittävä.	1	2	3	4	5
d) Pasaatissa on kattava kameravalvonta.	1	2	3	4	5
e) Liikkeessämme on murtohälytin.	1	2	3	4	5
f) Parkkihallissa ei tapahdu rikoksia.	1	2	3	4	5
g) Parkkihallissa ei tapahdu onnettomuuksia.	1	2	3	4	5
h) Opasteet ovat selkeitä.	1	2	3	4	5

6. Mitä mieltä olette seuraavista vaaratilanteiden ennakointiin liittyvistä asioista?

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
a) Ulkoalueitten liukastumisten estoon on kiinnitetty huomiota.	1	2	3	4	5
b) Putoamiset on estetty hyvin.	1	2	3	4	5
c) Valaisimet ovat etäällä syttyvistä materiaaleista.	1	2	3	4	5
d) Alkusammutuskalusto on paikoillaan.	1	2	3	4	5
e) Alkusammutuskalusto on helposti löydettävissä.	1	2	3	4	5
f) Sähkökeskusten edustat ovat vapaat tavaroista.	1	2	3	4	5
g) Lämmityslaitteiden suojaetäisyydet ovat riittävät syttyviin materiaaleihin.	1	2	3	4	5

7. Mitä mieltä olette seuraavista teknisiin asioihin liittyvistä asioista?

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
a) Turva- ja merkkivalaistus on riittävä.	1	2	3	4	5
b) Vialliset valaisimet kunnostetaan nopeasti.	1	2	3	4	5

8. Mitä mieltä olette seuraavista riskienhallinnan käsitteisiin liittyvistä asioista?

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
a) Turvallisuusvastaavan ja turvallisuusryhmien roolijako on selkeä.	1	2	3	4	5
b) Työpaikassani on hyvä turvallisuuden kehittämishalu.	1	2	3	4	5
c) Poistumisharjoituksia on järjestetty säännöllisesti.	1	2	3	4	5
d) Turvallisuuskoulutuksia on järjestetty säännöllisesti.	1	2	3	4	5
e) Pasaati tarjoaa kokonaisturvallisuuspalveluita.	1	2	3	4	5
f) Tiloissanne on asianmukainen päällekkäushälytys järjestelmä?	1	2	3	4	5
g) Kulunvalvonta on tehokasta?	1	2	3	4	5
h) Kauppakeskus Pasaatilla on hyvä maine	1	2	3	4	5
i) Toimintoja on ulkoistettu (vartiointi ym.)	1	2	3	4	5

9. Osaan toimia seuraavissa turvallisuuden liittyvissä tilanteissa:

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
a) Kaasuvaaran uhatessa.	1	2	3	4	5
b) Pommiuhkatilanteessa.	1	2	3	4	5
c) Tapaturman tai sairauskohtauksen tapahtuessa.	1	2	3	4	5
d) Tulipalon sytyttyä.	1	2	3	4	5
e) Uhkaavan henkilön kohtaamisessa.	1	2	3	4	5
f) Hätävarjelutilanteessa (tiedätkö mitä saat tehdä?)	1	2	3	4	5
g) Väestönsuojaan suojauduttaessa.	1	2	3	4	5
h) Asiakkaiden jouduttua paniikkiin.	1	2	3	4	5
i) Kemikaalionnettomuuden tapahtuessa.	1	2	3	4	5
j) Säteilyonnettomuuden tapahtuessa.	1	2	3	4	5

10. Osaan toimia mielestäni hyvin seuraavien kauppakeskuksen tai vuokralaisen omaisuuteen liittyvissä tapauksissa?

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
a) Varkaus	1	2	3	4	5
b) Ryöstö	1	2	3	4	5
c) Vesivahinko	1	2	3	4	5

11. Mitä palveluja liikkeessänne on ulkoistettu?

12. Mikäli kysymyksistä jäi mielestänne puuttumaan jotakin oleellista, voitte kirjoittaa sen tähän. Kiitos.

Tuhannet kiitokset vastauksistanne!

Kymenlaakson Ammattikorkeakoulu
Ensihoitaja/ Sairaanhoitaja AMK

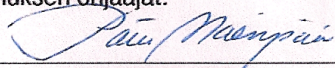
Kotka 24.3.2010

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

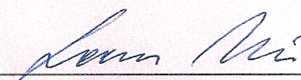
Anon kohteliaimmin lupaa opinnäytetyöhöni liittyvää haastattelua varten. Työn tarkoituksena on selvittää Kauppakeskus Pasaatin henkilökunnan kokemuksia riskinarviointiin liittyen. Tutkimuksen tulosten avulla pyrin selvittämään, mitä riskejä kauppakeskuksessa on ja ehdotukset esiintulleiden riskien pienentämiseksi.

Olen suunnitellut kyselyn ajankohdaksi Huhti-toukokuuta 2010. Ohessa on kyselylomake saatekirjeineen. Työn on tarkoitus valmistua toukokuussa 2010.

Tutkimuksen ohjaajat:



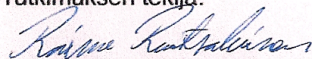
Päivi Mäenpää



Leena Wäre

Sitoudun käyttämään aineistoa niin, että tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden anonymiteetti säilyy. Valmis opinnäytetyö saatetaan luvan antajan tietoon.

Tutkimuksen tekijä:

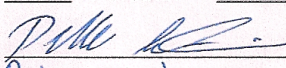


Raimo Ruotsalainen
Valkamakatu 15 b 18
48200 KOTKA
Puhelin: 040 5432805

ANOMUKSEN KÄSITTELY:

Lupa myönnetty

Lupa evätty _____ Peruste: _____

Allekirjoitus: 

Pekka Asikainen